

ΧΡΟΝΟΣ

Το ρολόι δείχνει 10+2 διηγήματα
[από τον 1ο Διαγωνισμό "audioBook_2016"]

VERAMAND ARTIVITY

ΧΡΟΝΟΣ

το ρολόι δείχνει 10+2 διηγήματα

από τον 1ο Διαγωνισμό “audioBook_2016”

Επιμέλεια - Διόρθωση Κειμένου,
Σύνθεση Εξωφύλλου & Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση:
Εκδοτικό Τμήμα της Veramand Artivity

Εικονογράφηση: Περσεφόνη Κρασίδου

© Εκδόσεις VERAMAND ARTIVITY
Εκδοτικό Τμήμα της Veramand Limited
Αριθμός Εγγραφής Εταιρείας: HE 262548
Τ.Θ. 56528, Τ.Κ. 3308, Λεμεσός
Τηλ. 00357 95 100 625
Κύπρος

Πρώτη Έκδοση: Δεκέμβριος 2017

VERAMAND ARTIVITY

www.veramad.com/artivity

[Ο Διαγωνισμός]	6
Αντί Προλόγου.....	6
Η Κατάλληλη Εποχή	7
[Αναστάσιος Παπανικολάου].....	9
Με αντίπαλο τον χρόνο	10
[Τίνα Δαλαρη]	16
Μια μέρα δανεική	17
[Έρικ Κάρουλα].....	20
Playa Luna	21
[Αντώνης Παρισσιάδης]	22
Παγωτό Χωνάκι	23
[Αντώνης Παρισσιάδης]	26
Ίντα τζαιρούς εζήσαμεν	27
[Κώστας Παπαϊωάννου].....	32
Το Στενό	33
[Λένα Μαυρουδή Μουλιου]	36
Ο χαμός του Αριστεΐδη	37
[Σοφία Πιπερού].....	42
Αργοπορία	43
[Νικόλαος Φώτης-Φεράτης]	49

Απώλεια Μνήμης	50
[Ιωάννα Δημητρίου]	51
Θολή πραγματικότητα	52
[Μαρία Χονδρού]	54
Τελευταία Προσπάθεια	55
[Ευαγγελία Σωκράτους]	56
[επίλογος]	57
Πνευματική Ιδιοκτησία	57

Ζούμε με συναισθήματα,
όχι με τις ώρες στο ηλιακό ρολόι.
Θα έπρεπε να μετράμε το χρόνο
με τους χτύπους της καρδιάς.
Αριστοτέλης

[Ο Διαγωνισμός]

Αντί Προλόγου

Πως περνά ο χρόνος. “Πόσα να προλάβει κανείς σε μισή ώρα” σκέφτηκε. “Πόσο μπορείς πραγματικά κανείς να ξεκουραστείς στο λιγοστό χρόνο που συνθέτει ένα μεσημεριανό διάλειμμα από τη δουλειά”. Μόλις που προλάβαινε να φάει κάτι και να ξεκουραστεί.

Η Κατάλληλη Εποχή

Τώρα είναι το φθινόπωρο της δυσaréσκειάς μας, που έγινε θαυμάσιο καλοκαίρι από αυτόν τον ήλιο του Γιόρκ...

«Μπράβο Ουίλιαμ! Καταπληκτική πρώτη γραμμή!

Κα-τα-πλη-κτι-κή!»

«Ευχαριστώ!»

«Είναι η καλύτερη πρώτη πρόταση που έχεις γράψει μέχρι τώρα! Φθινόπωρο της δυσaréσκειας... Μ' αρέσει. Τι σημαίνει όμως ακριβώς;»

«Το φθινόπωρο είναι... φθινόπωρο. Είναι η εποχή μετά το καλοκαίρι. Και η φράση είναι ειρωνική. Ήλιος του Γιόρκ είναι ο Εδουάρδος ο Τέταρτος, ο αδερφός του Ριχάρδου.»

«Ναι, το κατάλαβα αυτό, ότι αναφέρεσαι στον Εδουάρδο. Ειρωνική γιατί όμως;»

«Γιατί είναι το φθινόπωρο και βγαίνει ο ήλιος, ενώ δεν βγαίνει ο ήλιος το φθινόπωρο.»

«Βγαίνει ο ήλιος το φθινόπωρο.»

«Τι;»

«Βγαίνει ο ήλιος το φθινόπωρο. Φθινόπωρο έχουμε. Ο ήλιος δεν λάμπει;»

«Ναι, αλλά... τώρα είναι το φθινόπωρο της δυσaréσκειας του. Δεν του αρέσει πως έχουν εξελιχθεί τα πράγματα μετά το τρίτο μέρος του Ερρίκου του Έκτου.»

«Και χαρακτηρίζει την εποχή του ως φθινόπωρο γιατί...»

«Γιατί είναι η χειρότερη εποχή! Είναι μετά το καλοκαίρι!»

«Είναι η χειρότερη εποχή το φθινόπωρο; Χειρότερη από τον χειμώνα;»

«Χειμώνα;»

«Ναι, χειμώνα!»

«Γιατί με αμφισβητείς συνέχεια ακόμα και στο πιο μικρό πράγμα;»

«Δεν σε αμφισβήτησα! Ρώτησα! Αν οι ερωτήσεις μου σε κάνουν να αμφισβητείς τι έχεις γράψει, τότε καλύτερα να το αλλάξεις.»

«Μα αν αλλάξω έστω και μια λέξη, θα αλλάξει όλο το νόημα της πρότασης.»

«Και τι έγινε αν αλλάξει το νόημα της πρότασης;»

«Πφφφφ... Πάντα το κάνεις αυτό.»

«Πότε το έχω κάνει;»

«Πότε εμείς οι τέσσερις θα ξανασυναντηθούμε! Οι τέσσερις!»

«Δεν θα ξαναμαλώσω μαζί σου για αυτό το θέμα. Συμφωνήσαμε ότι θα γράψεις το έργο με τρεις μάγισσες!»

«Μα πώς να το γράψω; Αφού σε κάθε έργο αυτό συμβαίνει! Έρχομαι εγώ με όλες τις λέξεις τοποθετημένες σε μια συγκεκριμένη σειρά, τις πιο κατάλληλες λέξεις, λέξεις που βασανίστηκα να σκεφτώ και εσύ έρχεσαι μετά και μου τις αλλάζεις!»

«Ωραία. Σε ρωτάω να μου πεις τι νόημα έχει που είναι φθινόπωρο και όχι ας πούμε χειμώνας!... Γιατί ο χειμώνας θα ταίριαζε καλύτερα σε αυτό που θες να πεις. Είναι η κατάλληλη εποχή.»

«Μα ο χειμώνας δεν είναι μετά το καλοκαίρι και ...»

«Και;»

«Και... Κάτσε.»

«Κάθομαι.»

«Χειμώνας ... Τώρα είναι ο χειμώνας της δυσαρέσκειας μας, που έγινε λαμπρός από αυτόν τον ήλιο του Γιόρκ. Ο χειμώνας της δυσαρέσκειας μας.»

«Ακριβώς! Είδες τώρα που δένει;»

«Δένει γιατί είναι η χειρότερη εποχή και ο ήλιος δεν λάμπει και μετά ακολουθεί και η άνοιξη της ζωής του αν και σύντομη ...»

«Τι;»

«Χειμώνας. Αυτό είναι! Ευτυχώς που το σκέφτηκα! Χειμώνας! Αυτό είναι το σωστό! Είδες; Είδες πόσο σημαντικό είναι να βρεις την κατάλληλη λέξη για να δώσει το κατάλληλο νόημα;»

«Είδα.»

«Αφού είμαι συγγραφέας.»

«Είσαι Ο συγγραφέας.»

«Ο καλύτερος συγγραφέας όλων των εποχών.»

«Είσαι. Και οι λέξεις σου είναι οι πιο κατάλληλες.»

«Και εσύ είσαι ο καλύτερος και θα φροντίσω όλοι να γνωρίζουν τη συνεισφορά σου στα έργα μου.»

«Πάμε παρακάτω. Να ακούσω την δεύτερη πρόταση...»

[Αναστάσιος Παπανικολάου]

Με αντίπαλο τον χρόνο

«Ξέρεις τον ήχο του μηνύματος; Εκείνο το φοβερό μπινγκ που περιμένεις την νύχτα, την μέρα, για πάντα; Με μια ψευδαίσθηση που μοιάζει αληθινή ότι θα έρθει και θα σου πει ότι θέλεις να ακούσεις;

Τον ξέρεις. Το ξέρω ότι τον ξέρεις, όπως τον ξέρω και εγώ.

Παίρνεις ένα μεγάλο ρίσκο στέλνοντας το δικό σου, περιμένοντας την απάντηση που τις περισσότερες φορές δεν θα έρθει ή δεν θα είναι αυτή που θες.

Γιατί το κάνεις; Γιατί;

Ωραία ερώτηση... Το μόνο πράγμα που μπορώ να σκεφτώ είναι η φράση που κλείνει το βιβλίο του αγαπημένου Γκαμπριέλ Γκαρσία Μαρκές: «Πλάσματα καταδικασμένα σε εκατό χρόνια μοναξιάς δεν έχουν δεύτερη ευκαιρία πάνω σε τούτη την γη...»

Κρίμα που το διάβασα όταν ήμουν δεκατρία και δεν κατάλαβα τότε τι ήθελε να πει. Θα με είχε γλιτώσει από πολλά. Δεν είχε πάρει Νόμπελ λογοτεχνίας για το τίποτα άλλωστε.

Εγώ το έστειλα.

Για ακόμη μία φορά μετά από χιλιάδες όρκους στον εαυτό μου για το αντίθετο.

Και περίμενα.

Το τίποτα.

Για ακόμη μία φορά.

Ας εξηγηθώ. Δεν είμαι καμία κακομοίρα, χαμένη, τελειωμένη γκόμενα που κλαίγεται για όλα αυτά που δεν θα έρθουν και δεν θα έρθουν. Είμαι ένας απόλυτα σκεπτόμενος, συνειδητοποιημένος άνθρωπος που μάλλον παίζει με την μοίρα του. Αυτή που σε κάποια - πολλά - πράγματα έχει αποφασίσει να μην του χαριστεί σε τίποτα. Απλά προσπαθεί να μην το πιστέψει και έτσι παίζει σαν τον τζογαδόρο που είναι ταγμένος να χάσει.

Life is a bitch. Δεν χρειάζεται να έχεις γεννηθεί στο Αφγανιστάν και να σε κυνηγάνε όλοι για να πεθάνεις. Η δυστυχία βρίσκεται πανέμορφη και κυριαρχική, ακόμη και στις καλύτερες συνθήκες, ντυμένη με τις καλύτερες προϋποθέσεις. Αρκεί το κομμάτι του παζλ του κόσμου που κρατάς εσύ να γράφει ένα πράγμα: «Τίποτα, ποτέ, κανείς.» Άντε πολέμα αυτό τότε.

Αχ Γκαμπριέλ, πλάσματα καταδικασμένα σε εκατό χρόνια μοναξιάς... Εγώ θα σου μιλήσω για πλάσματα καταδικασμένα σε χίλια χρόνια χωρίς αγάπη. Και κράτα το Νόμπελ. Εγώ δεν θέλω τίποτα. Είμαι χορτάτη από λόγια, υποσχέσεις, προσπάθειες, λάθη, έρωτες. Και όνειρα που ακόμη συνεχίζω να κάνω. Γιατί άραγε;

Το μπινγκ από το μήνυμα δεν ακούστηκε άλλωστε. Ούτε τώρα. Πόση ενόραση μπορεί να έχω σε αυτήν την ζωή;

Όταν ήμουν 16 είχα ένα φίλο, τον Μιχάλη. Ήταν 13. Ένα μελαχρινό αγόρι μυώδες, με υπέροχη επιδερμίδα χωρίς πόρους και στραβά δόντια σε ένα στόμα που μου άρεσε για κάποιο λόγο που δεν καταλάβαινα. Ήταν γιος μιας φίλης της μάνας μου και όσο μικροί κι αν ήμασταν ήξερα ότι με γούσταρε όσο τα αρσενικά ξέρουν να γουστάρουν τα θηλυκά ανεξάρτητα την ηλικία τους. Όποτε ήταν να μας επισκεφτεί με την μάνα του- μάρτυς μου ο Θεός -έμπαινε ο διάλογος μέσα μου και ντυνόμουνά όσο πιο προκλητικά μπορούσα. Έπαιρνα ένα κοντό καφτάνι από την ντουλάπα της μάνας μου και το φόραγα ξυπόλυτη για να τους υποδεχτώ. Παρέβλεπα με δύναμη την επικριτική ματιά της για την αμφίεσή μου και τον καλούσα στο δωμάτιό μου για να κάτσουμε. Ήξερα πολύ καλά ότι υπέφερε με την θέα μου και αυτό μου άρεσε. Με έκανε να νιώθω δυνατή. Το αγόρι με κοίταζε και δεν με χόρταινε αλλά ήτανε και κάτι πιο δυνατό που σαν ένστικτο ήξερα. Με ερωτευόταν σε έναν έρωτα επίπονο, βασανιστικό που θα τον στοίχειωνε για μια ζωή. Και εγώ το ήξερα και αρνούμενη να καταλάβω τους νόμους της ύβρης και της νέμεσης τον βασάνιζα, για να υποφέρω με την σειρά μου χρόνια μετά. Άραγε τα τورνευτά μου πόδια που λίγωναν τον άγουρο στόμα του, θα άξιζαν τόσα χρόνια μοναξιάς και πικρίας;

Σίγουρα όχι. Αλλά το έκανα. Με την αλαζονεία της νιότης. Και δεν το έκανα μόνο σε αυτόν. Τότε που μπορούσα να λέω «κοιτάτε αλλά μην αγγίζετε.»

Ο έρωτας ήρθε αργά στην ζωή μου. Τόσο αργά όσο να τον καταλάβω απόλυτα με την ωριμότητα των σαράντα τεσσάρων χρόνων μου, που διέλυσαν όποια αμφιβολία μπορεί να είχα για την γνησιότητά του. Ο μικρός γυμνός φτερωτός θεός σημάδεψε με το βέλος του και με ακρίβεια την καρδιά μου και βρήκε για πρώτη φορά πάνω μου τον στόχο του. Αρρώστησα. Και πέταγα μαζί από ευτυχία. Ανέπνεα και λιποθυμούσα από άπνοια σε σκοτάδια και λιακάδες που δεν υπήρχαν πουθενά, αλλά κτυπούσαν σαν τατουάζ τους πόρους του κορμιού μου.

Κράτησε 4 μήνες. Έχασα 6 κιλά. Έχασα το μυαλό μου. Έχασα την ηρεμία μου, την δουλειά μου, τα πάντα.

Επειδή όμως το βέλος κτύπησε το κορμί μου σε ώριμη ηλικία κατάφερα ένα πράγμα. Κάποια στιγμή να δω ρεαλιστικά το μέλλον που ξετυλίγονταν μπροστά μου για μένα και το αντικείμενο του πόθου μου. Και η εκτίμησή μου ήταν σωστή. Είχαμε το πολύ την

δυνατότητα να περάσουμε μαζί ένα εικοσιτετράωρο. Τίποτα παραπάνω. Όταν δεν είσαι πια είκοσι, ακόμη κι αυτό μοιάζει ακατόρθωτο. Αλλά τα κατάφερα.

Και έτσι μπόρεσα να πάω παρακάτω. Κάτι καλό βγήκε απ' όλη αυτή την καταστροφή που λέγεται έρωτας. Όλα είναι δυνατά αρκεί να θέτει κανείς ρεαλιστικούς στόχους. Ακόμη και μέσα στην τρέλα και την παράνοια του πιο βασανιστικού ναρκωτικού του κόσμου. Που ευτυχώς έχει έναν μοναδικό αντίπαλο. Ανίκητο. Τον χρόνο.

Ο έρωτας κρατάει το πολύ έξι μήνες και ο δικός μου ολοκλήρωσε πανηγυρικά τις προσπάθειές του στους τέσσερις. Και γλίτωσα τα χειρότερα. Ή μήπως θα ήταν καλύτερα να κράταγε άλλα πενήντα χρόνια; Και τελικά να πέθαινα από αυτόν. Μου αρέσει αυτή η σκέψη και σαν ερώτηση ακόμη.

«Από τι πέθανε αυτή;»

«Αυτή πέθανε από έρωτα.»

Αλλά που...

Και μετά έγινε το αδιανόητο. Βρέθηκα αντιμέτωπη ξανά με τον φτερωτό θεό. Γίνεται να τον ξαναδεί κανείς δύο φορές σε μια χρονιά;

Είπα «όχι... αποκλείεται.»

Κι όμως. Είχε ξαναρθεί. Εξασθετισμένος αλλά ξαναήρθε.

Με κοίταγε και τον κοίταγα.

«Τι; Θα μου ξαναρίξεις ;» ρώτησα.

Χαμογέλασε περιπαιχτικά.

Μια πόρτα είχε ανοίξει. Κάπως έτσι το είδα. Μια πόρτα περίεργη. Μια πόρτα που τώρα που το σκέφτομαι κάνει τις ρώγες μου να τσιτώνονται. Αλλιώς δεν μπορώ να το εξηγήσω. Λοιπόν τα είχα τινάξει όλα στον αέρα: μια σχέση πολλών ετών που βούλιαζε στην πλήξη, μια ιδεολογία που με είχε κάνει διακοσίων ετών ήδη, ενώ ήμουν μεγαλούτσικη απλά... και άλλα πολλά...

Με φόβιζε ο χρόνος. Το παραδέχομαι.

Αυτός ο καταραμένος τιμωρός όλων που σου υποδεικνύει ότι φίλε μου, το γλυκό πουλί της νιότης πέταξε. Και εγώ φρίκαρα. Δεν ήθελα να πετάξει κανείς και πουθενά. Αλλά ήξερα ότι μάλλον κάτι τέτοιο ήταν αναπόφευκτο.

Τα υπόλοιπα πάντως δεν τα αποφάσισα εγώ - φυσικά. Ήμουν πολύ δειλή για κάτι τέτοιο άλλωστε. Έτσι τα πράγματα πήραν τον δρόμο τους από μόνα τους. Δεν θα πω ψέματα. Στην πορεία μία ήταν η πρωταγωνίστρια. Εγώ.

Θυμάμαι καθαρά την πρώτη φορά που ένιωσα το υπογάστριό μου να υπερισχύει της λογικής μου. Ήταν Κυριακή πρωί και εγώ πήγαινα στο κέντρο της Αθήνας να ψηφίσω. Ντυμένη σαν εικοσάρα με στενό τζιν και τιραντάκι, ηλιοκαμένη και με την καταραμένη εικόνα της γυναίκας που δείχνει πάντα νέα ενώ είναι πάνω από σαράντα. Και ενώ περπάταγα για την στάση του λεωφορείου την είδα.

Μια μηχανή κατέβαινε τον δρόμο και μετά μόλις με είδε έκανε έναν ελιγμό τόσο απότομο και διεγερτικό που ένιωσα ένα σκίρτημα μέσα μου. Πέρασε στο αντίθετο ρεύμα και με έφτασε. Ο αναβάτης ισοπέδωσε το γουργούρισμα της κοιλιάς μου με την προθυμία στη ματιά του να μου μιλήσει.

Τον είχα ξαναδεί. Τον ήξερα. Τον είχα απορρίψει για πολλούς λόγους, που μόνο η λογική μπορεί να εξηγήσει. Όλα επάνω του φώναζαν ακατάλληλος, επικίνδυνος. Αλλά αυτός δεν έλεγε να φύγει όσο εγώ έψαχνα με τα μάτια το πιθανό λεωφορείο.

«Θα σε πάω εγώ εάν το χάσεις» μου είπε στο τέλος για να καταλάβω ότι δεν επρόκειτο να φύγει από κοντά μου έτσι εύκολα. Τότε συνειδητοποίησα κάτι.

Ο φτερωτός θεός που με είχε κτυπήσει λίγους μήνες πριν, είχε καταφέρει και κάτι άλλο πέρα από το να με καταστρέψει. Είχα ξαναγεννηθεί. Κορίτσι, γυναίκα ξανά...

Έγειρα το κεφάλι με τον τρόπο που μόνο τα θηλυκά ξέρουν να κάνουν χαμογελώντας του γλυκά. Δέχτηκα πάλι το βέλος μισοκλείνοντας τα μάτια στα τατουάζ μπροστά μου. Βέβαια έμεναν σε εκκρεμότητα τα λίγα ψήγματα λογικής μέσα μου... Έφυγα λίγο μετά, ευθυτενής σαν τον διάολο από κοντά του και συνέχισα την πορεία μου προς την στάση.

Σκατά... Ο σπόρος είχε πέσει. Και εγώ ένα μήνα μετά, θα έκανα την ηρωική κίνηση.

Ηρωική; Μάλλον παρανοϊκή για τα δεδομένα μιας αιώνια συντηρητικής κόρης. Γιατί πώς να χαρακτηρίσω την φράση που ξεστόμισα εκείνο το βράδυ που τον ξαναείδα τυχαία στον δρόμο;

Με ρώτησε απλά: «Τι νέα;»

«Θα φύγω,» απάντησα.

«Για πού;»

«Ελβετία.»

«Γιατί πας εκεί;»

«Γιατί πρέπει να πάω στο Ελ.Βενιζέλος. Να μπω σε ένα αεροπλάνο και να φύγω».

Με κοίταξε.

Και τότε το είπα: «Θες να έρθεις;»

Με κοίταξε και αυτός που δεν με ήξερε και δεν είχε ταξιδέψει ποτέ στο εξωτερικό.

«Θέλω.»

«Τότε έλα,» είπα. Σε αυτόν που δεν ήξερα καν το επίθετό του. Ψέματα, σε αυτόν που δεν θυμόμουν καν το όνομά του και το μπέρδευα σίγουρα με κάποιο άλλο.

Ήμουν μεγαλύτερή του. Φυσικά.

Πότε είχα φτάσει στο σημείο που ήμουν μεγαλύτερη από όλους; Αυτό ρωτούσα τελευταία συνέχεια τον εαυτό μου.

Πότε έγινε αυτό και εγώ δεν το κατάλαβα;

Πότε;

Έχοντας βιώσει όμως την κρυάδα μετά το μεγάλο πατατράκ του αιφνίδιου έρωτα πριν, προσπέρασα μπορώ να πω με μεγάλη ευκολία αυτό το «εμπόδιο». Εδώ είχα καταφέρει να κουμαντάρω τον απόλυτο έρωτα. Αυτόν που ένιωσα, βίωσα για 4 μήνες και σκότωσα με τα ίδια μου τα χέρια. Δεν είμαι ακόμη έτοιμη να μπω σε λεπτομέρειες αλλά σίγουρα θα το κάνω κάποια στιγμή για να το βγάλω από μέσα μου.

Σημασία έχει ότι τώρα είχα κάτι καινούργιο μπροστά μου που μου προκαλούσε αυτό που ένιωθα ότι χρειαζόμουν.

Ανάσα. Ανάσες βαθιές. Για να ζήσω εκεί που έλεγα ότι όλα τελείωσαν. Και έτσι με κοίταξα και είπα: «Κάνε ότι θες. Κάνε ότι γουστάρεις. Σε παρακαλώ.»

Και με το αντικείμενο του πόθου μου είχα κάνει το ίδιο. Είχα πάρει ένα αεροπλάνο και είχα ζήσει το όνειρο. Με πολλές εκπλήξεις δεν λέω. Αλλά διάολε είχα κάνει κάτι το οποίο δεν με είχα ικανή να κάνω. Λόγω χαρακτήρα, λόγω ηλικίας, λόγω πολλών πραγμάτων. Αλλά το έκανα. Και ήθελε κότσια. Κρίμα που κατάλαβα αργά ότι τα είχα. Τώρα σαν τον νεοφώτιστο σε μια ανώμαλη έξη ετοιμαζόμουν να ξανακάνω το ίδιο.

Ρίσκο; Δεν υπήρχε.

Γιατί; Ήμουν πολύ μεγάλη και σοφή για να πέσω πάνω στον αιμοσταγή δολοφόνο.

Και έτσι έφυγα μαζί με έναν άγνωστο.

Πέρασα ανεξήγητα καλά. Θυμάμαι ότι στην επιστροφή όταν περιμέναμε το αεροπλάνο ένιωσα μετά από τριάντα χρόνια ένα συναίσθημα παιδικό. Εκείνο της θλίψης και του πόνου ότι κάτι τελειώνει και δεν μπορείς να ελέγξεις την αναπνοή σου από την στεναχώρια.

Ήμουν πάλι παιδί; Αυτό ήθελα; Να κρατήσω ζωντανή την μοναδικότητα που έχουν τα πράγματα όταν τα βιώνουμε σαν παιδιά για πρώτη φορά; Εκείνα τα συναισθήματα που μας κατακλύζουν και είναι μοναδικά; Την αίσθηση του πρώτου φιλιού; Το λίγωμα, την έξαψη για κάθε τι που γίνεται πρώτη φορά;

Ναι.

Πραγματικά δεν υπάρχει καλύτερη ανάμνηση μέσα μου. Και για κάποιο λόγο έπρεπε να την ξαναζήσω. Ή μήπως να την αναστήσω για να μπορέσω να αποδείξω ότι ζω διάολε δεν έχω πεθάνει, δεν έχουν τελειώσει όλα! Θέλω τόσο να ζήσω...Το λέω και το νιώθω για πρώτη φορά.

Μάλλον πρέπει να πεθάνει κανείς πολλές φορές σε αυτήν την ζωή για να καταλάβει κάποια στιγμή -αν είναι τυχερός- ότι θέλει να ζήσει. Και εγώ σε αυτήν την ζωή πέθανα επανειλημμένα και ήμουν τυχερή που επέζησα και ένιωσα ξαφνικά και εκεί που δεν το περίμενα εκείνο το συναίσθημα σαν τσουνάμι να με παρασέρνει και να μου λέει «Ζήσε... ζήσε στο έπακρο».

Θα τα καταφέρω;

Θα το κάνω;

Το θέλω.

Είναι η τακτική να πηγαίνω ταξίδια με αγνώστους ο τρόπος;

Όχι. Σίγουρα όχι. Αλλά για πρώτη φορά νιώθω αρκετή να ανοίξω τα φτερά μου και να εκμεταλλευτώ πράγματα που μικρή δείλιαζα, πίστευα ότι δεν μπορούσα να κάνω, να καταφέρω. Να δοκιμάσω, να γευτώ, να αφεθώ στον κόσμο πέρα από ευθύνες, πρέπει κλπ. Να αφεθώ στον κόσμο που μπορεί να μου προσφέρει χαρά, απόλαυση. Να αφεθώ στον κόσμο των αισθήσεων. Αυτόν που όταν ήμουν μικρή είχα προσπεράσει φορώντας το καφτάνι μου χωρίς να αντιληφθώ την δυναμική του και συμβιβάστηκα στα πρέπει και θέλω των άλλων. Στον κόσμο των αισθήσεων που εγωιστικός και απόλυτα δικός μου θα ορίζονταν από μένα και θα ευχαριστούσε μόνο εμένα. Κανέναν άλλο.

Άλλωστε ο χρόνος έτρεχε. Και ήξερα πια καλά πως σε αυτό το έργο που λέγεται ζωή ένα πράγμα ήταν σίγουρο. Το τέλος.

Γιατί βλέπετε αγαπημένοι, σε αυτό το έργο που δεν είναι απαραίτητα θρίλερ ή δράμα, στο τέλος όλοι πεθαίνουν. Μου έρχεται να γελάσω υστερικά που το κατάλαβα εγώ η πανέξυπνη μετά τα σαράντα..

Έκανα κι άλλα ταξίδια. Με αγνώστους. Χωρίς σεξ.

Γιατί;

Είπαμε ήμουν πια πολύ μεγάλη για να καταλάβω τι θέλω.

Σαν την Μαργκερίτ Ντυράς που ορκίστηκε να μη ξανακάνει έρωτα χωρίς να είναι ερωτευμένη. Έτσι έκανα κι εγώ. Και τα κατάφερα. Τίποτα δεν είναι ακατόρθωτο. Κανένας τελικά δεν θα σου επιβάλει κάτι αν δεν το επιτρέψεις εσύ.

Κι όμως στην ζωή μου είχα αφήσει να με καταδυναστέψουν ακόμη και οι ανούσιες λεπτομέρειές της. Δεν λέω, είχα όντως βρει έναν περίεργο τρόπο να πιάσω το κουβάρι της ζωής μου. Κι όσο προχωρούσα, τόσο πιο εύκολο μου φαίνονταν. Αδιανόητο αν τολμούσα να το ξεστομίσω στους άλλους. Και έτσι απλά, δεν το έκανα. Έμαθα να κρατάω επιτέλους πράγματα για τον εαυτό μου. Κάτι που μάλλον οι άλλοι έκαναν πάντα με μαεστρία ενώ εγώ ποτέ. Όλα τα έλεγα. Όλα ήταν στο φως.

Γιατί;

Γιατί αυτή η απαράδεκτη ροπή προς την ειλικρίνεια και τη διαφάνεια, όταν όλοι γύρω μου διακατέχονταν από μυστικά;

Αθωότητα;

Βλακεία;

Αφέλεια;

Ρομαντική διάθεση;

Ανάθεμα κι αν ξέρω. Τι σημασία έχει άλλωστε;

Ο χρόνος με εκπαίδευσε να με προστατεύω και να με φροντίζω. Ίσως κάποια στιγμή καταφέρω και να με αγαπήσω. Και να πάρω πίσω τελικά αυτό που σου είπα Γκαμπριέλ...»

[Τίνα Δαλαρη]

Μια μέρα δανεική

«Βζζζζ...»

Το βουητό μιας ηλεκτρικής σκούπας.

Μετά βίας, ανοίγει το ένα μάτι και κοιτάει το ρολόι που κοιμάται στο κομοδίνο.

Θεέ μου, είναι δυνατόν; Τέτοια ώρα να κάνεις δουλειές; Ο κόσμος κοιμάται!

Για την κυρία στον πέμπτο της πολυκατοικίας απέναντι, όμως, είναι ήδη μεσημέρι. Κάθε μέρα – από πρωί ξημέρωμα μέχρι τα βαθιά μεσάνυχτα - κάνει υπερωρίες εκείνη η σκούπα. Αν δεν δουλεύει η σκούπα, δουλεύει η σφουγγαρίστρα ή το ξεσκονόπανο.

Τι να πει κανείς...

Από τη στιγμή που άνοιξα τα μάτια, δεν μπορώ να ξανακοιμηθώ. Σηκώνομαι. Αγουροξυπνημένη νυχτερίδα, προχωρώ ενστικτωδώς προς την κουζίνα, τρίβοντας τα μάτια.

Καφέ. Χρειάζομαι καφέ.

Λίγα λεπτά αργότερα, παίρνω την πρώτη δόση καφεΐνης στη βεράντα, παρέα με το δροσερό αεράκι.

Άβυσσος η ψυχή.

«Κλικ».

Η ηλεκτρική σκούπα ησυχάζει – προσωρινά.

Η γειτονιά βυθίζεται σε νωχελική σιωπή. Το αεράκι ανασαίνει, ανακατεύει τα μαλλιά. Χαλαρώνω, κλείνουν ελαφρώς τα μάτια.

Δεν κινείται τίποτα. Αυτή η κουβέρτα σιωπής που με τυλίγει είναι απόλαυση.

- Γαβ! Γαβ γαβ! Γαβ γαβ γαβ!

Πρωινό το σκυλί του πρώτου ορόφου σήμερα.

- Σσσστ! Έλα, έλα δω! Έλα δω! ΗΛΙΘΙΟ ΣΚΥΛΙ!

Το αφεντικό γρυλλίζει, μα το σκυλί δεν ακούει κανέναν.

Είναι ηλίθιο, όλοι το ξέρουν. Ότι και να κινηθεί στο δρόμο, είτε είναι παιδί, γάτος, ταχυδρόμος, αυτοκίνητο, περιστέρι, φύλλο, αυτό γαβγίζει. Σαν αυτούς που όλη μέρα

μιλάνε αλλά δεν λένε τίποτα. Επιθετικό μόνο στο γάβγισμα πάντως. Μια φορά, είδε ένα γατάκι, τρελάθηκε: «γαβ γαβ γαβ» εδώ, «γαβ γαβ γαβ» εκεί. Μόλις του κόντεψε το γατί – που είχε και το μισό μπόι του σκύλου - και νιαούρισε, το σκυλί έτρεξε να κρυφτεί.

Ηλίθιο σκυλί.

Δεν αργεί να ξυπνήσει την νωθρή πολυκατοικία. Φώτα ανάβουν εδώ κι εκεί - λες και ζουν σε χώρα που δεν ποτίζεται με ήλιο δεκατέσσερις ώρες τη μέρα το καλοκαίρι.

Βιαστικές κινήσεις. Συρτάρια ανοιγοκλείνουν. Κλειδιά κουδουνίζουν. Συναγερμός! Κωδικός κόκκινος! Πρόγευμα, ντύσιμο, δόντια και φύγαμε! Δεν πρέπει να αργήσουν τα μυρμήγκια για τη δουλειά, ούτε οι τζιτζικες για το σχολείο.

Απέναντι, συνεχίζει η καθαριότητα. Η ηλεκτρική σκούπα είναι με άδεια. Τώρα στη βεράντα άβουλος, άψυχος υπάλληλος είναι η σφουγγαρίστρα. Κάνει πατινάζ με τις παντόφλες στο βρεγμένο δάπεδο.

Τσιρίζοντας στις ράγες της, ανοίγει μια μπαλκονόπορτα, ξεχύνονται κραυγές.

Πάλι τσακώνονται στον έκτο. Οι ιαχές ενός πολέμου ακούγονται πιο ειρηνικές απ'αυτές τις συγκρούσεις. Μια πόρτα μέσα κτυπά δυνατά καθώς κλείνει, ανακοινώνοντας τη λήξη του πρώτου γύρου.

Στο ημίχρονο, ο έκτος βγαίνει για να απλώσει την μπουγάδα.

Από τα σπλάχνα κάποιας κουζίνας, τρίζει μια μηχανή φραπέ, μη θέλοντας να λείπει από το κονσέρτο ήχων.

Μέσα στο χάος, ο τρίτος όροφος μένει σιωπηλός και ακίνητος. Παράξενο. Είναι κλειστά όλα και διπλοκλειδωμένα. Συνήθως τέτοια ώρα ξεχειλίζει από ζωή. βγαίνει η κυρία Αθανασία με τα τρεμάμενα χέρα να ποτίσει τα λουλούδια, να επιθεωρήσει τις γλάστρες, να τις μετακινήσει, να βλέπουν περισσότερο ήλιο τα φυτά που το χρειάζονται.

Μπορεί να έπαθε κάτι;

Υπερβολές! Μια χαρά θα 'ναι... μα γιατί τρέχει αμέσως ο νους σου στο κακό;

Στην τέντα από πάνω, προσγειώνεται ένα μικρό σμήνος περιστεριών. Είναι το στέκι τους – απ' εκεί χαζεύουν τη γειτονιά. Εκεί όπου δεν υπάρχει κάποιος να τους διώξει. Ένας θεός ξέρει τι σκέφτονται – αν σκέφτονται. Ρου ρου... γουργουρίζουν και φτερουγίζουν.

Σειρές από πολύχρωμες μπουγάδες κοσμούν τα γκριζο-μπεζ κτίρια. Φούξια σεντόνια, γαλάζια μπλούζα, μωβ μπλούζα, ριγέ κάλτσες, κόκκινη φανέλα, ροζ και άσπρες πιτζάμες με καρδούλες, πράσινο τραπεζομάντιλο, πετσέτα πορτοκαλί. όλα κρέμονται στο κενό.

Αύριο θα 'ναι άσπρη μέρα.

Καθώς σκαρφαλώνει ψηλότερα ο ήλιος, οι οσμές πλέκουν χορούς αόρατους στον αέρα – ρίγανη, σκόρδο, κανέλα... Είναι η ώρα που μαγειρεύουν.

Ο ζεστός καφές γίνεται φραπέ με τρία παγάκια. Πάντα τρία. ούτε λίγα ούτε πολλά. Μια έμφυτη συμμετρία. Τρία παγάκια, χωρίς γάλα, χωρίς ζάχαρη. Εδώ κρύβεται το μέτρον το άριστον – για μένα τουλάχιστον.

Πανικός στο ασφαλτοστρωμένο ποτάμι. Κοπάδι από σιδερένια πρόβατα μαζεύεται και βελάζει με θυμωμένα κορναρίσματα και βρισιές πίσω από ένα καλογουλισμένο μαύρο αυτοκίνητο στη μέση του δρόμου. Δεν αργεί όμως να λυθεί κι αυτός ο Γόρδιος δεσμός. ιδού ο ένοχος: ένας λύκος με μισθωτό χαμόγελο σε μαύρα γυαλιά και προσεγγμένο κουστούμι.

Ο καυτός ήλιος του μεσημεριού υποχωρεί επιτέλους. Η δροσιά του απογεύματος μου επιτρέπει να κάνω μια εξόρμηση για καφέ και τσιγάρο. Στο καφενείο της γωνιάς πάω, δεν πάω μακριά.

Γέλια, τιτιβίσματα παιδιών, μια μπάλα στην άσφαλο, ζάρια που χτυπάνε το γέρικο τραπέζι του ταβλιού, ένα μηχανάκι που αργοπεθαίνει. σαν μπαχαρικά στο φαγητό, οι ήχοι σμίγουν.

- Γκοοοοοοο!

- Αυτό δεν μετράει!

- Όλο ζαβολιές κάνεις!

- Δεν είναι δίκιο!

- Να ρωτήσουμε τον παππού που τα είδε όλα!

Ο παππούς κάνει την πάπια – είναι γέρος, αλλά όχι και ανόητος. Σε θέμα λεπτών, τα παιδιά το ξεχνούν. Μέχρι το επόμενο, δηλαδή. Κι οι γέροντες στο τάβλι το ίδιο κάνουν: διαιτητής μπαίνει ο καφετζής. Κερδίζει συνήθως αυτός που τον κερνά περισσότερο ούζο. Έπειτα, ορκίζεται ο ηττημένος πως δεν θα ξαναπαίξει με τέτοιους ανθρώπους, αλλά την επομένη, πάλι εκεί βρίσκεται.

Αν κυβερνούσαν τα παιδιά κι οι γέροντες τον κόσμο...

Ένα ακορντεόν κλαίει καθώς περπατά δειλά-δειλά στο δρόμο, οι νοσταλγικοί του λυγμοί καλούν τους ανθρώπους στα μπαλκόνια. Κάποιος τρέχει να του δώσει λεφτά. Ακόμα και στα βάθη της οικονομικής κρίσης, η καρδιά δεν παύει να ονειρεύεται.

- Ευχαριστώ, ευχαριστώ πολύ.

Επιστρέφω στο μπαλκόνι μου.

Το σούρουπο, οι γαρδένιες του ρετιρέ γεμίζουν τον αέρα με τ' άρωμά τους. Μια συνωμοσία ευωδίας.

Έχω την αίσθηση πως κάποιος με κοιτάζει.

Τυχαία, γυρίζω πάνω το κεφάλι.

Το ρετιρέ με κοιτάζει, τα μάτια της, περικυκλωμένα από νεαρές ρυτίδες. Ένα κουρασμένο χαμόγελο. Απολαμβάνει τα πολύτιμα λεπτά ελευθερίας, την εύθραυστη ησυχία. Δεν μιλάμε.

Τραβά μια ρουφηξιά και ανάβει ένας φάρος στην άκρη του τσιγάρου της. Εκπνέει. Ο καπνός λικνίζεται προς τον ουρανό και χάνεται. Κάνω κι εγώ το ίδιο. Χαμογελά ακόμη, σαν να ανταλλάξαμε κάποιο ανείπωτο μυστικό.

Γυρίζει το κεφάλι σαν να άκουσε κάτι. Κάποιος τη φωνάζει. Σβήνει το τσιγάρο, το χαμόγελο εξατμίζεται – λες και την τσάκωσαν να κάνει κάτι που δεν έπρεπε - και εξαφανίζεται.

Η πόρτα κλείνει.

[Έρικ Κάρουλα]

Playa Luna

Η ανατολή με βρήκε καθισμένο στην αμμουδιά. Σήκωσα το σαγόνι απ' τα λυγισμένα γόνατα και βολεύτηκα στη στάση του λωτού. Καθώς ο ήλιος έσκαβε καινούρια ρυτίδα στο μέτωπό μου, ξεκίνησα την ιεροτελεστία του μετρήματος των καφέ κηλίδων στα χέρια και τα μπράτσα.

Καιρό τώρα που κρατάω το ημερολόγιο της κηλίδας, δεν βρίσκω ίχνος περιοδικότητας στην εμφάνισή τους. Ένας οργανισμός ξέρει πότε θα γεννήσει ακόμα μία. Όποτε τις μετρώ, αναρωτιέμαι αν φτάσω μέχρι την τελευταία. Την ώρα που θα τη σουμάρω παρέα με τις υπόλοιπες, θα το αγνωώ. Θα είναι $n+1$ κηλίδες. Θα το συμπεράνω όμως λίγο πριν το τέλος. Γι' αυτό, κρατάω το ημερολόγιό τους σε απόσταση βολής. Μήπως προφτάσω να συμπληρώσω τα επιπλέον στοιχεία που θα χρειαστεί ο μελλοντικός στατιστικολόγος ερευνητής.

Λένε πως όταν τραυματίζεσαι σοβαρά, δεν πονάς άμεσα. Μεσολαμβάνουν λίγα δευτερόλεπτα που το κορμί εκκρίνει ντοπαμίνη, τεστοστερόνη, ή κάτι τέτοιο και αναστέλλει την ευαισθησία των υποδοχέων του πόνου. Η συγκεκριμένη συνθήκη μ' έκανε να έρθω εδώ που είμαι. Κι αν όχι έτσι ακριβώς, με ώθησε να επιλέξω ένα μέρος που θα πληροί τις προδιαγραφές.

Η Playa Luna όμως, ανέστειλε τα σχέδιά μου. Υπέγραψα στην αμμουδιά της καινούριο συμβόλαιο. Λες κι έβαλα τη τζίφρα μου με το στανιό. Το κείμενο της συμφωνίας εγώ το εμπνεύστηκα. Απ' την πρώτη λέξη, μέχρι την τελευταία τελεία. Στην αρχή, ήταν περιορισμένης διάρκειας. Τώρα, τείνει αορίστου χρόνου. Και για να δικαιολογήσω που αναπνέω, σκαρφίστηκα το ημερολόγιο της κηλίδας. Περιμένω το ουράνιο τόξο, ν' αρμενίσω κάτω απ' την αψίδα του.

Κάθε που γυρνάω απ' το ψάρεμα, ρίχνω μια ματιά πίσω. Στην ανοιχτή θάλασσα. Δεν ξέρω αν πρέπει να την ευχαριστήσω ή να της ζητήσω συγχώρεση. Αν σχετίστηκα με κάποιον, είναι αυτή. Ούτε με άνθρωπο, ούτε με σκύλο. Αυτό τουλάχιστον αποδείχτηκε στην πορεία. Τα χούγια που μου φόρτωσε από σχεδόν παιδί στην κούνια της, με σημάδεψαν. Με ακολούθησαν στη μεγάλη φυγή από την αγκαλιά της. Μ' εμπόδισαν ν' αφομοιώσω τους νόμους της στεριάς. Απ' έξω να δείχνω σάρκα, μα στις φλέβες να κυλάει άρμη και ιώδιο. Έπαιζε μαζί μου. Μου φανέρωνε τα μυστικά της για να με αντρειώσει. Δυο φορές πήγε να με καταπιεί στα αλήθεια. Στο τέλος άλλαξε γνώμη. Ίσως από μόνη της, ίσως γιατί την κουβέντιασα στη γλώσσα που με δίδαξε. Κι αφού αναγνώρισα στη χάρη της το έτερό μου ήμισυ, αποφάσισα να την προδώσω. Να ξεστρατίσω σαρδέλα, ανάμεσα των δελφινιών.

Όποτε ανοίγομαι βαθιά, κοιτάζω τη Playa Luna. Σκορπίζω το σάπιο δόλωμα στο νερό και περιμένω το κάλεσμα του σφυροκέφαλου. Καθώς το φτερό του ξύνει τα ύφαλα της βάρκας, λέω να βουτήξω συντροφιά του. Γι' αυτό διάλεξα τούτα τα νερά. Για να τον έχω πρόχειρο. Να τον βλέπω την ώρα που με αφαιρεί, και να μην πονάω. Γιατί μέχρι να καταφτάσει ο πόνος, θα τον προλαβαίνει η καινούρια δαγκωματιά. Να φύγω με τα μάτια ανοιχτά, άπρονος κι ησυχασμένος.

Κι όμως, αντί να βραχώ το σώμα της, τής έκλεψα μια Σειρήνα. Την απέθεσα στον ίσκιο ενός φοίνικα, να μου τραγουδάει γλυκά το σκοπό της επιστροφής. Να γυρίσω λέει, να μετρήσω τις κηλίδες στα χέρια και τα μπράτσα.

[Αντώνης Παρισσιάδης]

Παγωτό Χωνάκι

Ή ξεμωράθηκα ή ανακάλυψα εκ νέου μίαν αλήθεια που έχασα στη διαδρομή. Κάτι σαν αντιδάνειο από μια σκουριασμένη και παρωχημένη διαπλοκή με το χτες. Δεν εξηγείται διαφορετικά. Το παγωτό χωνάκι μετατρέπεται σε πολιορκητικό κριό που τραντάζει τις αμπαρωμένες παρελθοντικές πύλες.

Όταν ήμασταν παιδιά – παιδιά μιλάμε, πριν το γυμνάσιο – μαζευόμασταν η παλιοπαρέα και κατηφορίζαμε στο κέντρο - από Κολωνάκι μέχρι Περοκέ ας πούμε. Οι εξορμήσεις αυτές ήταν ποδαράτες φυσικά, γιορτινές ή καλοκαιρινές, όταν τα σχολεία κλείνανε για τα καλά. Κάθε τότε μέσες άκρες, σπάγαμε το στενό κλοιό της Καισαριανιώτικης γειτονιάς και μπλεκόμασταν ξένοι ανάμεσα σε ξένους, σαν κάποιο είδος απελεύθερων απ' το κριτικό μάτι και το καυστικό στόμα της κυρά-Στάσας, που κράταγε ημερολόγιο μέχρι ποιανού το βρακί ήταν τρύπιο ή λερωμένο.

Ούτε οι μανάδες μας τη γούσταραν την κυρά-Στάσα, γιατί αν περιοριζόταν στην αναφορά των πεπραγμένων μας, όσων δηλαδή αγνοούσαν οι γονείς μας, ας πήγαινε το παλιάμπελο. Η κυρά-Στάσα όμως, ήταν δημιουργικός άνθρωπος. Οι πράξεις μας στη γειτονιά την οδηγούσαν σε συμπεράσματα για το ποιόν της οικογένειάς μας, τα οποία ποσώς κρατούσε για τον εαυτό της αλλά, πήγαινε στη μητέρα του Γιωργάκη για να μεταφέρει τις γνώμες της για την οικογένεια του Δημητράκη. Ακολούθως, έπιανε τη μητέρα του Δημητράκη για να θάψει το σπιτικό του Γιωργάκη κι η δόξα δεν τελεύτησε. Μια, δυο, τρεις, την πήραν χαμπάρι οι μανάδες μας κι υποκρίνονταν πως δεν την έβλεπαν όταν σταύρωναν οι δρόμοι τους.

Δεν έφταναν από μόνα τους τα βάσανα του κάθε οικογενειάρχη, είχαν και την κυρά-Στάσα κερασάκι, να τους ζαλίζει τον έρωτα. Λέω είχαν, γιατί εμάς σκορδοκαΐλα μας αν μας κατασκόπευε ή όχι. Για να την κεντρίσουμε μάλιστα, ώρες-ώρες συνεννοούμασταν να ξεστομίζουμε ό,τι βρομόλογα ξέραμε και δεν ξέραμε και να σκαρώνουμε τραγουδάκια με τον Άρη τον παπάρη π' έγινε παπάς στον Άρη, που τον Βύζο καβαλούσε και στις ανηφοριές πηδούσε. Το μόνο πρόβλημα ήταν η κατσάδες που ακούγαμε απ' το σπίτι γιατί δίναμε δικαιώματα και ήμασταν λέει υποχρεωμένοι να συμπεριφερόμαστε πολιτισμένα. Μόνο που στο μυαλό μας παιχνίδι και πολιτισμός ήταν έννοιες αταίριαστες, χώρια που δεν πολυξέραμε τι σημαίνει πολιτισμός. Εμείς το «Παναγία» καταλαβαίναμε και τι να το κάνεις να είσαι «Παναγία» και στο σπίτι και στη γειτονιά. Αν ήταν έτσι, καλύτερα να μέναμε κλεισμένοι μέσα.

Λίγο η κυρά-Στάσα, λίγο το τυχοδιωκτικό πνεύμα, λίγο η βαρεμάρα να παίζουμε ομάδες, μπάλα και κρυφτό όλη την ώρα, συνηθίσαμε να ροβολάμε κέντρο μεριά. Κι εκεί όμως,

τέτοια ξέραμε, τέτοια κάναμε. Πότε οι μισοί απασχολούσαν τον περιπτερά της πλατείας Κολωνακίου με τους άλλους μισούς να κλέβουμε τσίχλες, μια-δυο φορές να μας πάρουν χαμπάρι οι περαστικοί, να μπήγουν τις φωνές κι εμείς μικροί σατανάδες να το βάζουμε στα πόδια να ξεφύγουμε απ' το μεγάλο διάβολο.

Πότε χωνόμασταν ανάμεσα στα τραπέζια από τις καφετέριες να βουτάμε τα πουρμπουάρ που άφηναν οι πελάτες στα γκαρσόνια, και πότε να μπλοκάρουμε κατά πλάτος τις κυλιόμενες στην Ομόνοια, εμποδίζοντας τους βιαστικούς ν' ανέβουν γρήγορα τα σκαλιά. Στην πορεία για το Μεταξουργείο, με ύφος ειδικού αποφαινόμεσταν ποιο σπίτι είναι πορνείο ή όχι και τη στήναμε στο απέναντι πεζοδρόμιο κρίζοντας «κι άλλος, κι άλλος» όποτε κάποιος κακομοίρης δρασκελίζε την πόρτα να κάνει τη δουλειά του. Αν και δεν το θίξαμε ποτέ μεταξύ μας, ξέραμε πως δεν πράτταμε σωστά.

Στον κόσμο όμως των μεγάλων που ήμασταν πεταμένοι, τα λογαριάζαμε γι' αμίμητα κατορθώματα και σφίγγαμε τα διπλωμένα μας χέρια να κάνουμε ποντίκι μεγαλύτερο κι απ' του Ηρακλή. Μπορεί να ξέραμε την ηλικία μας και να λέμε την ώρα του ρολογιού, αλλά να τα συνταιριάζουμε με τον ευρύτερο χρόνο, ούτε κατά διάνοια. Όσο η ζωή μας έμενε αμετάβλητη, ο χρόνος ήταν ένας κύριος που δεν του είχαμε ακόμα συστηθεί. Ήρθε όμως ο καιρός που του σφίξαμε το χέρι, έστω κι αν για εμάς σήμαινε μετακόμιση και σκορποχώρι.

Ήταν η εποχή που καλυτέρευαν τα οικονομικά των γονιών μας κι η πρώτη τους ριζοσπαστική κίνηση ήταν να εγκαταλείψουμε τα λασπόσιπτα με τα γεράνια και τα γιασεμιά και να χωθούμε στα διαμερίσματα με τις μπανιέρες και τις γλάστρες στο μπαλκόνι. Διέλυσε η παρέα στα σημεία του ανεμολογίου. Από τότε κι ύστερα, χάθηκε το εμείς, με το εγώ να κάνει παιχνίδι. Να 'μαι τώρα εγώ, καθισμένος στη Ρόμβη, με το χωνάκι παγωτό στο χέρι.

Στο εξατάξιο μπήκα στη ρότα. Τέρμα τα παραμύθια. Και την έννοια του χρόνου συνέλαβα και τον πολιτισμό εμπέδωσα και οι παιδικές εξορμήσεις στο κέντρο, μετατράπηκαν σ' επισκέψεις κουλτούρας στην Ακρόπολη και την αρχαία Αγορά. Το εξατάξιο φύτεψε μέσα μου την περηφάνια για το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον, και την υποχρέωσή μου να γίνω σωστός πολίτης. Το κομμάτι εκείνο του χρόνου, έπλασε τον εντεύθεν άνθρωπο.

Φοιτητής πια, οι βόλτες στο κέντρο συνεχίστηκαν. Αυτή τη φορά, πιασμένοι χέρι-χέρι με τη μέλλουσα σύζυγο, να διαλέγουμε στην Αθηνάς τη σκηνή για τις διακοπές, ή να σχεδιάζουμε το αύριο πίνοντας καφέ στην αγία Ειρήνη, αποδίδοντας συγχρόνως τα εύσημα στον Κολοκοτρώνη, ψάχνοντας να βρούμε την πέτρα που καθόταν την ώρα της λειτουργίας ή ν' αναπαραστήσουμε την ώρα που τον έψελναν τελευταία φορά. Τώρα που τα θυμάμαι, νομίζω πως αν και μαντράχαλος εξακολουθούσα να είμαι παιδί. Διαφορετικό μεν από εκείνο της γειτονιάς, μα κατά κάποιο τρόπο ακόμη παιδί.

Μετά, το διάλειμμα τελείωσε. Τέρμα οι σπουδές, τέρμα ο στρατός, ήρθε η ώρα να στήσουμε οικογένεια, να χτίσουμε σπίτι κι εξοχικό, ν' αρχίσουν οι πρώτες γκριμάτσες γιατί έχανα τις γιορτές και τις επετείους λόγω απουσίας στο εξωτερικό και να ξεχέζω τα μωρά όποτε ήταν η σειρά μου να σηκωθώ μαύρα μεσάνυχτα. Η ατέλειωτη παραίνεση της κυράς να της κάνω παρέα στο δημόσιο, τώρα που έχουμε πολιτικά το πάνω χέρι κι η καρέκλα γράφει τ' όνομά μου, όχι πως η δουλειά μου δεν είναι καλή, αλλά μέχρι πότε θα τρέχω δεξιά κι αριστερά, δεν κουράστηκα πια; Οι διευθυντάδες του κύκλου της με τις εξέχουσες κοιλίτσες να τις χαϊδεύουν στοργικά όποτε συναντιόμασταν στα τραπέζια και τις ταβέρνες, ελέγχοντας ενίοτε το σκοινί που είχαν δεμένο τον γάιδαρο. Μπορεί να μην ήμουν μέλος της ομάδας, αλλά αυτό σε τίποτα δεν μου αφαιρεί την κάθε ευθύνη, γιατί ανεχόμουν τα καπρίτσια τους ίσως γιατί προεκτείνονταν και στο ίδιο μου το σπίτι. Σχεδόν τριάντα χρόνια συνεχούς εργασίας, λίγων και αποσπασματικών διακοπών, χτίσε, γέννα, δούλεψε, έθαψαν κάθε τι παιδικό μέσα μου. Κι ίσως γι' αυτό να έμεινα άνεργος στα πενήντα κάτι. Γιατί έπαψα να είμαι το παιδί της γειτονιάς. Γιατί δεν μεγάλωσα με τους παιδικούς μου φίλους. Γιατί με κουβάλησαν σ' ένα απρόσωπο πενταώροφο κι αντί να συναγωνίζομαι, υποχρεώθηκα ν' ανταγωνίζομαι. Να είμαι ο καλύτερος μαθητής, να γίνω ο καλύτερος δουλευτής, να στήσω την πολιτικά ορθή οικογένεια με τις νταντάδες και τα φροντιστήρια, αντί να μεγαλώσω εγώ τα παιδιά μου και να σταθώ πάνω απ' το κεφάλι τους όταν είχαν απορίες στα μαθήματα και στη ζωή. Κι όταν κάτι πεθαίνει, δεν ανασταίνεται.

Τώρα, αφού αναγκάστηκα να σκοτώσω το μεγάλο αμάξι, καβαλάω το παπί του γιου μου και την κοπανάω απ' τη μουρμούρα της κυράς που αν έκανα όπως με συμβούλευε θα ήμασταν μια χαρά με δυο μισθούς να συνεχίζουν να μπαίνουν σπίτι και τα παιδιά θα είχαν ένα αξιοπρεπές χαρτζιλίκι μέχρι να περάσει η μπόρα και τα χώσουμε κι εκείνα κάπου. Κλειδώνω το παπί στο Γκάζι και παίρνω τον ανήφορο απ' τους παραδρόμους. Στις παρακμάζουσες γειτονιές, παίζουν τώρα μεταναστόπουλα, κλοτσώντας την μπάλα πάνω σ' αυτοκίνητα - σταρόχρωμα φτωχόπαιδα που δεν ξέρω αν πρέπει να τους ευχηθώ να πλουτίσουν σαν εμένα ή να παραμείνουν στην ανέχεια κρατώντας τη μπάλα και την παρέα μέχρι τα γεράματα. Κι όταν περνάω ανάμεσά τους, αναλογίζομαι αν υπάρχει μέση οδός. Δεν ξέρω. Απ' ό,τι όμως καταλαβαίνω, αυτά τα παιδιά είναι το μέλλον της χώρας. Μιας χώρας, που η Ελληνικότητά της θα διαμορφωθεί κατά τι.

Κάποια στιγμή ο δρόμος με φέρνει στην Ερμού. Απ' το επίδομα ανεργίας που οσονούπω κόβεται και το καταθέτω μηνιαίως στην κυρά, ξεκλέβω ένα ταλιράκι μέρα παρά μέρα. Φέρνω μια βόλτα πάνω-κάτω τον πεζόδρομο και χαζεύω τις βιτρίνες. Οποιανού καλλιτέχνη η έμπνευση μου τραβάει την προσοχή, του ρίχνω ένα μονόευρο στο κασελάκι. Κατόπιν, παίρνω ένα παγωτό χωνάκι και θρονιαζόμαι στις πέτρες της Ρόμβης. Κάτι με τρώει μέσα μου, πως οι πέτρες αυτές μου ανήκουν. Μου ανήκουν μεν, μα το μόνο που

μπορώ να κάνω, είναι να τις κληροδοτήσω. Κι αν κάποτε, σύντομα δηλαδή, φέρω εδώ τα παιδιά μου και τους διηγηθώ την ιστορία, θ' αποκομίσουν κάτι; Δεν ξέρω, δεν ξέρω...

Προσέχω όσο μπορώ τον κόσμο που περνάει μπας κι ανιχνεύσω τις σκέψεις τους. Τζίφος. Αν κοίταζαν κι αυτοί εμένα, ίσως κατέληγαν στο ίδιο συμπέρασμα. Ένα μόνο παρατηρώ. Ότι δεν βιάζονται να πάνε πουθενά. Ίσως κάτι να είναι κι αυτό. Κι όσο απαγορεύω στο παγωτό να μου λερώσει τα δάκτυλα, πιάνω τον χρόνο και τον κόβω μερίδες. Τέλος, ψάχνω απεγνωσμένα ανάμεσα στα κομμάτια, να βρω εκείνο που μου άρεσε περισσότερο να μου μαγειρεύει η μάνα μου.

[Αντώνης Παρισσιάδης]

Ίντα τζαιρούς εζήσαμεν

Εγεννήθηκα Μάη μήνα, πριν εξήντα γρόνους. Λαλούσιν ότι τον Μάη εν' ο μήνας που γεννούνται τα γαούρκα. Το ότι έχω μοισίθκια του γάρου, ξέρω το. Μια ζωή δέρνουν με τζιαι καβαλιτζιέφκουν με. Τζι άμα πιάω να τραουδήσω, λαλούν μου να παραιτήσω ν' αγκανίζω.

Την ημέραν που με έφευρεν έσσω που το νοσοκομείον η μάνα μου η Φιενού, έβαλέν με μέσα σε μιαν καρκολούν ξύλενην. Ύστερις, ανοιξεν το παναθύριν να μπει αέρας καθαρός τζι ίσια ευτύς, έδωκεν μες στην κάμαρην έναν πεζούνιν τζι επήεν ολόισια τζι έκατσεν πάνω στην τζιεφαλαρκάν της καρκολούς. Έβαλλεν τον σταυρόν της η Φιενού τζιαι εδόξαζεν τον Πλάστην της που μας έπεψεν έσσω μας το Άγιον Πνεύμα. Ο αλουπός στον ύπνον του, εθώρεν πετεινάρκα. Που τζιείνην την ημέραν, βουρούν με τα πεζούνια ποπίσω. Κάθεν γρόνον φκαίννω πάνω στην στιασιάν τζιαι συνάω είκοσι γομάρκα τσιλλαρκές.

Με σίλια ζόρκα ανάγιωσέν με, τον Κωσταμπέσιην, έτσι με εφώναζεν η Φιενού, που ήμουν μιτσής, ώσπου τζι εγίνηκα τεσσάρων γρονών. Λλίον πριν να πάω στρατιώτης, μιαν νύχταν που μας ελάλεν ιστορίες γυρόν που την φουκούν, είπεν μου ότι πριν να παρπατήσω, εμάσαν την ελιάν την μαύρην μέσα στο στόμαν της τζι ύστερα έμπηέν την με το δαχτύλιν της μες το δικόν μου. Που τζιείνην την νύχταν, εν εξανάφα ελιές.

Που λαλείτε, που 'μουν τεσσάρων, ετσιάττισεν τζιείνην την γρονιάν τζιαι επέθανεν ο Παπά – Τσιακκας. Τωρά, γιατί τον ελαλούσαν Παπά- Τσιακκαν, εν να σας γελάσω. Το μόνον που αθθυμούμαι έτσι σαν την οσιάν ήταν που άμα ελαλούσαμεν κανέναν τεπιζόλοον, ελάλεν μας η Φιενού ότι εν' να μας πέψει τον Παπά – Τσιακκαν να μας κόψει τη γλώσσαν μας με το τσιακκούιν. Εμακαρίστηκεν ο Παπά – Τσιακκας τζιαι ο αρφός μου ο μιάλος, είπεν μου ότι εθάψαν τον καθιστόν πα' στην τσαέραν. Πελλάρες. Ίντα, ήτουν τίποτε Δεσπότης; Λαλώ του «Τζιαι ίνταν που κάμνει ούλλη μέρα μέσα στα σκοτεινά;» Λαλεί μου «Τίποτε. Κάθετα τζιαιμαί τζιαι έρκουνται τα σκουλούτζια τζιαι δακκάννουν που πάνω του!» Τζι είπα να αρκέψω μουγγαρκές, άκουσέν με τζι εσουνάχτηκεν ούλλη η γειτονιά. Η μάνα μου ετηάνισέν μου έναν αφκόν τζι έβαλέν μου το ομπρός μου να το φάω. «Ίντα να το φάω;» λαλώ της. «Για να μιαλύνω τζιαι να πεθάνω σαν τον Παπά – Τσιακκαν;» «Φάτο γιε μου τζιαι να σε κάμω γιατρόν να μεν πεθάνεις» λαλεί μου η πολλοπάητη η Φιενού. «Γιατί οι γιατροί εν πεθανίσκουν;» αρώτησα. Πετάσσεται ο αρφός μου σαν το πετεινάριν: «Πεθανίσκουν, καλό εν πεθανίσκουν;» λαλεί μου. Κλάμαν πάλε εγιώ. Η Φιενού έπκιασεν το μαρτάτζιν τζιαι εβούραν τον ποπίσω να μουλλώσει, πέρκι φάω το αφκόν. «Να σε κάμω δικηγόρον, γιε μου, που εν πεθανίσκει!» το φκιολίν της η Φιενού. «Γιατί οι δικηγόροι εν πεθανίσκουν;» αρώτησα πάλε για να σιουρεφτώ, άμπα

τζιαι φάω το αφκόν άδικα. «Πεθανίσκουν - πεθανίσκουν!» επολογήθηκεν ο αρφός μου που κάτω που την καρκόλαν. Εν τω μεταξύ, οι γειτόνισσές μου ετζιυλιούνταν χαμαί που το γέλιον. Εγίω εμουγγάριζα που το φον μου τζιαι τζειίνες εχασκογελούσαν. Είσιεν τζιαι μιαν που εκατούρησεν πάνω της που το γέλασε - γέλασε. Εν θα πούμεν το όνομάν της γιατί εν' γειτόνισσα μου ακόμα, νάκκον δρακούνα τζιαι μπορεί να μου τες πισκαλίσει.

Τα πρώτα γράμματα έμαθέν μου τα ο ανιψιός μου ο Πετρής της Ελεγκούς. Είσιεν σκαρπάρικον δίπλα που το σπίτιν μας τζιαι ούλλη μέρα εκούλιαζα τζειι μέσα. Όσπου να πάω δημοτικόν, έμαθεν με να θκιαβάζω εφημερίδα. Τα μιάλα γράμματα δηλαδή. Ο Πετρής ο μακαρίτης, ήταν μιάλος λαφαζάνης τζιαι παραμυθάς. Αλήθκειαν εν άκουες ποττέ σου που το στόμαν του. Είσιεν τζιαι για τσιουράκκιν έναν παπάν, να μεν πούμεν το χωρκόν του για να μεν μου βάλλει κατάρες. Για να τον χωραττέψει τον παπάν, εμάθθαινέν με τσιαττιστά για τες παπαθικίς. Έμαθεν με τζιαι έναν που το τραουδώ ως τωρά, άμα λούννουμαι:

«Τζιαι το (ποτέθκιον) της παπαθικιάς

εν' με τα καμπανέλια

είδεν το ο (ποτέθκιος) του παπά

τζι έσπασεν που τα γέλια.»

Μιαν Κυριακήν που με επήρεν στην εκκλησιάν η μάνα μου, έφκηκεν έξω που το ιερόν ο παπάς να θυμιατίσει. Αντάν τζει εσιάστηκα τον θυμιατόν, άρκειφα τζιαι παούριζα. «Άμμα, ο παπάς βαστά το (ποτέθκιον) της παπαθικιάς τζειαι σούζει το!» Το ραφτίν που έφα τζειίνην την ημέραν, εν θα το ξιάσω ποττέ μου. Την άλλην ημέραν εγύριζα το χωρκόν τζιαι ετραούδουν:

«Τζει η παπαθικιά (του τάδε χωρκού)

εβόρασεν αμάξι

μα έμπηκεν τζει επειράξαν την

τζιαι θέλει να το κάψει.»

Έδωκεν ο Πλάστης μου τζει επήραν με στην πρώτην τάξη του δημοτικού. Δασκάλα μου ήταν η δεσποινίς Άννα, η κόρη του Καλόηρου με το νάμιν. Η δασκάλα μας έμαθέν μας να λαλούμεν ψέματα αλλά τζειαι αλήθκειες. Τα ψέματα έμαθεν μας τα την ώραν που μας έβαλλεν να γείρουμεν την βούκκαν μας πάνω στο θρανίο, να βιώσσουμεν τ' αμμάθκια μας για μισόν λεπτόν τζειαι ύστερις τάχατες να ξυπνήσουμεν τζειαι να της πούμεν το όρομαν που είδαμεν. Εγίω έγειρνα την κκελλέν μου μισόν λεπτόν τζειι ελάλουν της δέκα ορόματα.

Τες αλήθειες έμαθεν μας να τες λαλούμεν την ώραν που μας έφκαλλεν στην έδρα για να πούμεν μίσικου ίντα χαπάγκα, τζιάμπρωού έσσω μας. Έφκαλέν με μιαν ημέραν στην έδραν τζιαι είπα τους ότι ήρτεν έσσω η αρφή μου, που ήταν στην έκτην τάξη τζι έκλαιεν γιατί στα Οικοκυρικά, έκρουσεν το κέικ της τζιαι τζιείνον που έμεινεν εφάν της το οι δασκάλοι. Στο διάλειμμα η αρφή μου άκουσεν τον εξάψαλμον που τους δασκάλους τζιαι που εσκολάσαμεν τζι επήαμεν έσσω, έφα ραφτίν σαν τζιείνον που τρώσιν οι σύντεκνοι μου οι γαδάροι. Που τζιείνον τον τζιαιρόν, μόνον ψευκιές τζιαι παραμύθκια λαλώ. Οι αλήθειες εν συφφέρουν. Βάλλουν με σε πελάες.

Στη δευτέραν τάξη, δάσκαλός μου ήταν ο κύριος Παναγιώτης. Ένας ξενικός τταζέτικος που εφόρεν μαύρα αμματογυάλια. Ήμουν ο μόνος που μου έβαλεν δέκα άριστα. Τους άλλους έβαλεν τους που το ενιάμισυ τζιαι κάτω. Μιας τζιαι έφκηκα πρώτος στην τάξη, λαλεί μου ο δάσκαλος «Πε μου ίντα χαττήριν θέλεις να σου κάμω, Κωστάκη;» Τζιείνην τη γρονιάν είμασταν 'κοσιοχτώ ανομάτοι μες την τάξη. Οι 'κοσιεφτά ήταν μες την χορωδιάν της τάξης τζιαι εγιώ, πόξω. Αφού, αντί να τραουδώ, αγκάνιζα. Λαλώ του «Θέλω να με βάλεις μες τη χορωδιά». «Να σε τσιακκάρω», λαλεί μου. Έστησέν με καρτζίν που την Χαρίτα την κόρην του μακαρίτη του Νίκου του Τσιαμανέ, να τραουδήσουμεν. Έκαμμεν τζιείνη την Βοσκοπούλλαν τζιαι εγιώ το Βοσκόπουλλον. Άμα τζι εποσπαστήκαμεν, λαλεί μου ο δάσκαλος «Θκιάλεξε άλλον χαττήριν, Κωστάκη!»

Η δασκάλα μας στην τρίτην τάξη ήταν η κυρία Δώρα, η γεναίκα του δασκάλου του Νίκου του Δευτερά. Άρεσκέν της το δείλις να μας αρωτά ίνταν που εφάμεν το μεσομέριν. Γιατί, τζιείνον τον τζιαιρόν, εσκολάνναμεν το μεσομέριν, επηαίναμεν έσσω μας, ετρώαμεν τζι εστραφούμαστιν πάλε στο σκολείο. Άτσιαπίς σου εγύρεφκεν ίντα να μαϊρέψει έσσω της; Ένα δείλις αρώτησέν με «Τι έφαες το μεσημέρι Κωστάκη;» «Φασούλια», λαλώ της τζι αντίναξά της έναν τσακριστόν μακρόσυρτον σε ήχον πλάγιον του δευτέρου. «Α, μάλιστα! Και απ'ότι άκουσα, έφαες και πολλά!», απάντησεν μου τζι εφύρτηκεν ούλλη η τάξη που τα γέλια. Εγιώ, κότσινος ππαντζιάριν!

Εν με εκανούσαν τα άλλα ούλλα, ερωτεύτηκα τζιολίς. Εν σας περιπαίζω. Τρίτην τάξην του δημοτικού, εγιάλλισέν μου μια με μαύρα μμάθκια, μαύρα μαλλιά τζιαι ζαβά πόθκια. Έμοιαζεν της κοπελλούας που εβούραν ποπίσω ο Τσιάρλυ Τσιάπλιν στο σινεμά. Εθώρουν την τζιαι επάθθαινα όπως τον πελλόν, εψάς τζιαι ανεφάνην του καντουνιού ο μαχαλλεπάρης. Για να δικλήσει να με δει, εσκέφτηκα να της κάμω δώρον. Είσιεν έναν ποτήριν πορσελάνην η αρφή μου που έπιννεν μέσα γάλαν κάθε πωρνόν. Πάνω στο φτιν του ποτηρκού, είσιεν κολλημένον έναν κνιζίν σταφύλιν. Άρεσέν μου το κνιζίν τζι εσκέφτηκα να το κάμω δώρον της αγαπητητζιάς μου. Το κνιζίν όμως εν εξικόλλαν που το φτιν τζιαι έπρεπεν να το σπάσω. Τζιαμαί που εμάχουμουν να το σπάσω, έσπασα τζιαι το ποτήριν. Εσσιάστηκεν με ο χιναέττης ο αρφός μου τζιαι εμαντάτεψέν με. Πάλε ραφτίν του γάρου. Τζιαι το άσσημον ήταν, που άμα το έδωκα της αγαπητητζιάς μου, επελλέτησέν το

τζι έσυρέν το μες τον βραμόν πως ήταν πελλάρα. Έπιασέν με τζι εμέναν η πελλάρα τζι εξαπόλησά την. Ερωτεύτηκα μιαν άλλην με ίσιον κοντόν μαλλίν που το έναν της αμμάτιν εθώρεν στην ανατολήν τζιαι το άλλον στη δύση.

Τούτον το σύστημα, κάθε τσιάρτα πέρτα να ερωτεύκουμαι, είχα το τζιαι ύστερα στο γυμνάσιον. Άλλες μασσές, άλλες ζαόσειειλες τζι άλλες με θκυο κουρίες. Στα κοσπέντε μου, εσυνομπλάστηκα με μιαν Τσιαμανούν όμορφην τζιαι φκιακουρούν. Ερωτεύτηκά την τζι αρμάστηκά την. Που τζιείνον τον τζιαιρόν, η καρκιά μου εβάωσεν τζιαι ερομάνισεν, με την Τσιαμανούαν μέσα, να κάθεται ρήαινα πα' στο θρονίν.

Ο τζιύρης μας ο Πολιθκιατής, τα καλοτζιαίρκα, έξι γρονών έσυρνέν μας μες τα χωράφκια να του τανούμεν. Ώσπου είμασταν μιτσιοί, η δουλειά μας ήταν να λαώννουμεν τους στρούφους που μες τα φυτεμμένα. Έπαιρνεν μας που το χάραμαν του φου, εκότταν μας τζιαι που μιαν πτενέκκαν τζιαι δώστου να ττακκουρούμεν. Έκοψεν ο νους μας τζιαι ετζιυλύσαμεν τζιαι μιαν βαρέλλαν μες τη μέση του χωραφκιού τζι εφακκούσαμεν της με θκυο ττοππούζες. Τζιαι δώστου τραουθκιάν. Τες γειτόνισσές μας, ήβρεν τες το λάωμαν. Επηαίνναν στη Φιενούν τζι εκάμαν της παράπονα. Ο τζιύρης μας ελάλεν μας να ττακκουρούμεν, η Φιενού εφώναζεν μας να φκάλουμεν φάουσαν. Έβρε 'σου λοβαρκασμόν.

Διάλειμμαν εκάμαμεν η ώρα ανάμισυ, όσσον για να ακούσει που ένα ραδιούιν τα νέα ο Πολιθκιατής τζιαι ταπισόν το «Σπίτι των Ανέμων» με τον Λαμπίρη. Κάθε μεσομέριν ετρώαμεν σαλάταν. Είσιεν έναν καλάθιν κρεμμάμενον η Φιενού πα' στην ελιάν τζιαι είσιεν μέσα μιαν κούππαν σίγκκενην, λάιν, όξυνα, άλας, κρομμύθκια, ελιές τζιαι πρότσες. Έκοφκεν που τη ρέντα αγκούρκα, πομιλόρκα, πιτέρκα, γλιστηρίαν, βαζάνια τζιαι έκαμνέν μας σαλάτα. Μα ήταν γλυτζιά μέλιν. Πο' σσω έφερνεν μόνον ψουμίν τζιαι νερόν. Επειδή ετρώαμεν ούλλοι που μιαν κούππαν, έπρεπε να τρώμεν γλήορα, ειδημή ήταν να μείνουμεν νηστιτζιοί. Αλόπως, εν τζιαι εμασούσαμεν. Εσύρναμεν τα μες στο στόμαν μας τζιαι εκαταπίνναμέν τα.

Τούτον το σύστημα να τρώω σαν τον βούρκαρον, έχω το ως τωρά. Τον τζιαιρόν που ήμουν φοιτητής, εμείνισκα με τον ανησιόν μου τον Αντώνην τον Μίτσιγγαν, τον γιον της Κατίνας. Η θκεια μου έμαθεν τον ανησιόν μου, μίσημου κάθε βούκκον να τον μασά δεκαεφτά φορές τζιαι ύστερις να τον καταπίννει. Για να χωνέφκει καλά. Εκαθούμασταν με τον Αντώνην να φάμεν, εγιώ έτρωα, επλύννισκα το πιάτον μου, έψηнна καβέν, άφταιννα το τσιαροούν μου τζιαι ο Αντώνης ακόμα εμάσαν σαν την τσούραν τζιαι εμέτραν.

Παρέαν εκάμαμεν με τον Νικουλλήν της Αθηνάς του Κόρτα. Ήταν πιο μιτσής μας αλλά ήταν έναν πουλάριν, σαν τον παππούν του τον Κόρταν, τζιαι έβαλλέν μας πουκάτω. Κάθε Πρωτογρονιάν, είσιεν ένα σύστημα ο Πολιθκιατής να μας σύρνει πακκίρες ίσια πάνω τζιαι να τες πκιάννουμεν που χαμαί. Άμα ήταν ο Νικουλλής μιτά μας, εν εσταυρώνναμεν

πακκίραν. Εσύναεν τες ούλλες. Επαίρναμεν τον τζιαι στους γάμους στην εκκλησιάν. Την ώραν που ο παπάς έψαλλεν το «Ησαΐα Χόρευε» τζιαι το αντρόνον εφάκκαν γυρόν, οι κουμπάροι εσύρναν τους πακκίρες. Εσύναέν μας τες ο Νικουλλής τζιαι ετρώαμεν ούλλοι παγωτόν στον καβενέ του Μαραθεύτη.

Μιαν βολάν επαίζαμεν χωστόν, έσσω μας. Έκοψεν ο νους μου να χωστώ που κάτω που την καρκόλαν. Όσσον τζιαι εμπήχτηκα, ήρτεν ταπισόν μου τζιαι ο Νικουλλής. Άξιππα, εσιιάστηκα χαμαί θκυο πράματα άσπρα όπως τα κουκκούλια που φκάλλουν μετάξι. «Φουσουτζίαι!», λαλώ. Εν έφτασα να τελειώσω τον λλον μου, ίσια εμούνταρεν ο Νικουλλής, άρπαξεν τα τζιαι εμπούκκωσέν τα τζιαι τα θκυο μέσα στο στόμαν του. Τζιαι είπεν σου ύστερα να φτύσει τζιαι να βλαστημήσει! Τα κουκκούλια εν ήταν φουσουτζίαι. Ήταν κακκά του κάττου!

Κάθε Αγίαν Εφτομάν, εσουνάουνταν οι γειτόνισσες έσσω μας να ζυμώσουν τζιαι να ψήσουν φλαούνες τζιαι ψουμιά μες τον φούρνον μας. Αθθυμούμαι μιαν Αγίαν Πέφτην που εсуναχτήκαν ούλλες τους, μισσιές τζιαι μιάλες. Στην αρκήν ήταν ούλλα μέλι-γάλα. Εχωραττεύκαν τζιαι εκουρτίζαν την Φιενούν να τους πει τον «Τραχανάν» τζιαι το «Δαμάλιν το βλοκκονούρικον». «Αντραπέιτε, ρα οροσπούες! Ο Γριστός εν' πα' στον σταυρόν τζιαι θέλετέ μου τεψιζόλογια;», ελάλεν τους η Φιενού. Τράβα με τζιαι ας κλαίω. Εσπούρτιζέν τους τα παραμύθκια τα μιλλωμένα τζιαι τζιαιίνες εχαχχανίζαν όπως τες φοράδες. Στην πολλύν ώραν, πα' στην κουβένταν, είπεν μια ότι είσιεν την πιο γυαλλιστήν ζάμπαν! Εφτύς, εκουρτιστήκαν ούλλες τζιαι εσηκώνναν τα φουστάνια τους πάνω να δείξουν τες ζαμπάρακες τους για να πικάρουν τες άλλες. Αρκέψασιν που χάζιν αλλά ώσπου να πεις κρομμίν εμαλλιοτραβηχτήκαν τζιαι εφώναζεν η μια της άλλης, πουτανάτα. Εγίω εφοήθηκα τζιαι επήα ποτζίαι πίσω που το σπίτιν που εφούρνιζεν η μάνα μου. Είσιεν τον φουρνόφκιον στημένον πα' στον τοίχον τζιαι όπως εθκιασσιέλιζα τζιαι εθώρουν πίσω μου, άμπα τζιαι φάω καμιάν κούππαν, πο τζιαιίνες που εσύρναν, πα' στη κκελλέν η μια της άλλης, διώ μιαν του φουρνόφκιου, ίσια έγχειρεν τζιαι έδωκεν μου την πα' στο δόξα πατρί. Η κκελλέ μου επίταν γαίμαν. Η μάνα μου έπκιαεν τη σκούπαν τζιαι επολόγιασεν τες. «Α, που ν' αγκαστρωθείτε ούλλες σας! Γλήορα φαραντζιστείτε! Να μου σκοτώσετε το κοπελλούιν;» Έπκιαν με που το σιέρην η αρφή μου τζιαι επήρεν με στον ανιψιόν μου τον Κύπρον του Μιλή που είσιεν οξιτζιενέ τζιαι φλεβίνην τζιαι έβαλέν μου πα' στην κκελλέν. Ύστερα έδησεν μου την γυρόν σφιχτά με έναν ρούχο τζιαι έκαμα το Πάσκαν σαν τον μουλλάν που φορεί τουρμπάνιν.

Ο Πολιθκιατής είσιεν μας μες τα χωράφκια τζιαι ελαωννούμαστιν, αλλά μιστόν εν τζιαι εθκιούσεν μας. Όι να συνάξουμεν τα βαζάνια, όι να ποτίσουμεν με το φκιάριν τα μαρούλια, όι να καθαρίσουμεν τες αβκολιές, ούλλες τες δουλειές, μούχτιν τζιαι συνόξοα. Οι αρφούες μου οι άλλοι, επουλούσαν παμιόσπορον, επουλούσαν ρόφκια, εφακκούσαν γυρόν τη γειτονιάν τζιαι επουλούσαν τους πομιλόρκα τζιαι κολότζια, πάντα ήταν με τα

ριάλια. Εγώ ήμουν του βιβλίου τζιαι της πέννας. Τζιείνον τον τζιαιρόν, εππέφταμεν στην ίδιαν καρκόλαν με τον αρφόν μου τον μισήν, που τον έρεσσα έναν γρόνον. Έκοψεν ο νους μου τζι εσυφφώνησα μιτά του να του λαλώ μιαν ιστορίαν κάθε νύχτα ώσπου να τζιημηθεί τζιαι να μου διά μιαν πακκίραν. Ότι μου εκατέβαινεν στον νουν ελάλου του. Τάχατες, ιστορίες του «Πιτσιρίκκου». Πού το ήβρα τουν' τ' όνομαν, ο Θεός τζι η ψυσιή μου. Μα εν τζι ετέλειωσα του καμιάν φοράν ιστορίαν. Ελάλου του πεντέξι λαφαζανιές τζιαι εποτζιοιμάτουν. Η πακκίρα όμως έπεφτεν. Εν τω μεταξύ, ο αρφός μου είσιεν την έννοιαν. «Ρε Κωστή, εν αληθινές οι ιστορίες που μου λαλείς, οξά φκάλλεις τες που την τζιοιλιάν σου!», αρώταν με. «Ποττέ, ρε; Ίντα εν να σε περιπαίξω; Εθκιάβασά τες που βιβλίον!», απάντουν του εγώ. Έδωκεν ο Θεός μου τζιαι μιαν ημέραν που ενεκατώνναμεν μες τον ποταμόν να βρουμεν τίποτες που μας έκαμνεν, μες τζιείνα που επέτασεν ο κόσμος, ήβραμεν έναν βιβλίον κατασσισμένον που πάνω στες σελίδες του έγγραφεν «Ιστορίες του Πιτσιρίκκου.» Ήταν σαν να εκέρτισεν το λαχείον μου.

«Είδες ρε ότι εν σε περιπαίξω;» λαλώ του τζιαι λλίον έλειψεν να μου φιλήσει το σιέρνι μου τζιαι να μου ζητήσει συγγνώμην.

Με τον άλλον αρφόν μου, τον μιάλον, έκαμα άλλη συφφωνίαν. Τζιείνος ήταν άρρωστος με τη μάππα. Έγραφέ του τζι εγώ έναν ποιίμαν μιαν σελίδαν σαν τον Θούριον του Ρήγα τζι εχούμιζα του την ομάδαν του τζιαι τους παίχτες της. Ο αρφός μου αππήαν ίσια πάνω που τη χαράν του. Άρπασσεν την κόλλαν τζι εκότταν μου μισό σελίνι.

Τζιείνον τον τζιαιρόν ελάλου παραμύθκια τζι έγγραφα ποιίματα τζιαι επκιερώννουμουν. Τωρά στα εξήντα μου, εγέμωσα τους τόπους γραφούμενα τζιαι πακκίραν εν είδα που κανέναν!

Οι ιστορίες εν' πολλές. Ντα ακόμα, να σας ιστορήσω τζιείνα ούλλα που ετράβησα στο γυμνάσιον, γεμώννω τέσσερα ευαγγέλια. Άλλην φοράν όμως, πον' να ξαναγιουτήσει.

[Κώστας Παπαϊωάννου]

Το Στενό

Τι με έχει πιάσει τον τελευταίο καιρό και το φέρνω από δω το πάω από κει και με τα μάτια της ψυχής μου “βλέπω” την παλιά μου γειτονιά και ξαναζώ αξέχαστες στιγμές που έζησα στον χώρο.

Το έχω ξαναπεί αλλά αν το πω ακόμη μια φορά δεν βλάπτει. Οι νέοι με τις δικές μας αναμνήσεις έχουν μια εικόνα από τα παλιά μόνο από παρόμοιες περιγραφές και ίσως από τον ασπρόμαυρο ελληνικό κινηματογράφο. Γιατί αν κάποιος ξενιτεύτηκε - ας πούμε όντας παιδί εκείνην την εποχή - και θελήσει να επιστρέψει στα πατρώα εδάφη - σε μια κάπως προχωρημένη ηλικία, εκτός των ανθρώπων που γνώριζε και που δεν θα τους βρει έχοντας αυτοί αποδημήσει εις Κύριον, δεν θα βρει ούτε ένα σπίτι ίδιο στη γειτονιά του, αλλά και στη γύρω περιοχή, με μόνη την εκκλησιά και το παρεκκλήσι της να έχουν αντέξει στον χρόνο τόσο από άποψη φθοράς όσο και... μόδας οικοδομικής. Μα και η δική μας εικόνα ημών των μη ξενιτεμένων, παρ’ ότι βλέπουμε την αλλαγή του τοπίου, αν θελήσουμε να κάνουμε μια αναδρομή στα παλιά, ΝΑ ΤΗΝ μπροστά στα μάτια μας η παλιά η γειτονιά μας έτσι όπως την ξέραμε και στην παραμικρή της λεπτομέρεια.

Τα σπίτια, όλα μονοκατοικίες με καναδυό προνομιούχα γωνιακά διώροφα, άλλα ιδιόκτητα και άλλα τα λεγόμενα “του συνοικισμού”. Η πρόσοψη όλων ήταν στον κεντρικό δρόμο, ενώ το πίσω μέρος τους είτε είχε μια αυλίτσα, είτε μια παράνομη επέκταση του σπιτιού και όλα έβλεπαν σε έναν στενό δρομίσκο ενάμισι μέτρα πλάτους το λεγόμενο «στενό». Το φιδωτό στενάκι άρχιζε από τη μία άκρη του οικοδομικού τετραγώνου και κατέληγε στην παραπάνω γειτονιά στην παραπάνω ρούγα, με έξοδο σε άλλον κεντρικό δρόμο.

Το “στενό” ο αγαπημένος χώρος του παιχνιδιού των παιδιών που έσφυζε από ζωή έτσι και έκλεινε το σχολείο. Θεσ ο στενός του χώρος που μας δημιουργούσε την αίσθηση της αγκαλιάς, θεσ το μυστήριο που κρυβόταν πίσω από τα πορτάκια των κήπων και των αυλών έκανε αυτά τα μονοπατάκια, να τα πω καλύτερα, λατρεμένο μας χώρο.

Αν ξάφνου οι γείτονες άνοιγαν πόρτες και πορτάκια με έβγα στο στενό κυκλοφορούσες από το ένα σπίτι στο άλλο χωρίς να σε δει δρόμος κανονικός. Κάτι σαν συγκοινωνούντα δοχεία ένα πράγμα.

Και αφού ελπίζω πήρατε μιαν αμυδρή ιδέα της ρυμοτομίας που παρέμεινε ίδια, αφού δεν άλλαξε το σχέδιο πόλεως, μα και που μοιάζει πια τελείως διαφορετική, επιτρέψτε μου να σας διηγηθώ μια ιστορία που διαδραματίστηκε σε τούτο το στενό μας:

Ήμουνα μεν ένα νήπιο, αλλά ξύπνιο για την ηλικία μου όπως έλεγαν όλοι. Αρετή που διατήρησα με τα χρόνια και την εξέλιξα προς όφελος κανενός μηδέ του εαυτού μου εξαιρουμένου. Και τώρα, στο άλλο άκρο της καμπύλης της ζωής μου, οσάκις ανακαλώ στην μνήμη μου τα γεγονότα, αυτά επιστρέφουν οπτικοποιημένα με ζωντανά χρώματα και μοσχομυρισμένα με τ' άρωμα της γαζίας μας και του χιονάτου γιασεμιού του μπαλκονιού μου, μα και τις ανακατεμένες μυρωδιές των δεκάδων μαγειριών που ένωναν τους φυσικούς απορροφητήρες τους σε μια μείξη παραδείσιου φαγητού, παρά την ένδεια των κατοίκων λόγω της γερμανικής κατοχής.

Η λυκοφιλία των Γερμανών με τους μόλις πριν λίγο συμμάχους τους Ιταλούς είχε λάβει τέλος. Οι θηριώδεις πρόγονοι της φράου Μέρκελ αντιμετώπιζαν τα παιδιά του Μουσολίνι αλλά και τον ίδιο, πιο απαξιωτικά από τους άλλους αιχμαλώτους πολέμου. Τους είχαν μπουζουριάσει σε στρατόπεδα συγκέντρωσης και οι Ιταλοί ακόμη και έτσι, ήταν ευχαριστημένοι που απείχαν από έναν πόλεμο στον οποίο δεν είχαν πιστέψει ποτέ. Μοναδικό τους όπλο πια κατά της ανίας και της κακομοιριάς τους, η φυσαρμόνικα στην κωλότσεπη και το τσατσάρακι για την διατήρηση της ψειριασμένης έστω φράντζας των μαλλιών τους.

Αλίμονο σε όποιον Ιταλό δεν είχε παραδοθεί και είχε προτιμήσει να διατηρήσει μιαν ιδιότυπη "ελευθερία" στο σπίτι κάποιου φιλεύσπλαχνου Έλληνα στου οποίου την καρδιά ο Ξένιος Δίας κατείχε εξέχουσα θέση, παραβλέποντας το γεγονός ότι μπορεί από του Ιταλού τούτου το βόλι ή του αδερφού του να πήγε στον παράδεισο ο δικός του αδερφός, στα Ελληνοαλβανικά βουνά.

Φιλοξενία! Έκρυψε με κίνδυνο της δικής του ζωής τον Εγγλέζο και στο τέλος του πολέμου, ο Εγγλέζος τον έθαψε και ακόμη τον θάβει παρά τα εύσημα που του κόλλησε στο πέτο ο γέρο Τσόρτσιλ. "Ουδείς ασφαλέστερος εχθρός του ευεργετηθέντος!" δεν λένε; Αυτό!

Σε ένα από τα σπιτάκια του στενού μας λοιπόν, μία ψυχοπονιάρα χήρα έδωσε καταφύγιο και αγάπη σε έναν πανέμορφο μακαρονά. Στο πρόσωπο του Άδωνη αυτού βρήκε η μεσήλιξ ένα απρόσμενο έρωτα, τον μεγαλύτερο της ζωής της - και είχαν προϋπάρξει αρκετοί σύμφωνα με τις κακίες πολλών "φίλων" της γειτόνων και γνωστών, που είναι πάντα ενημερωμένοι για το τι συμβαίνει πίσω από τις κλειστές πόρτες των ξένων σπιτιών.

Τα στόματα των πάντων κλειστά. Όλοι γνώριζαν μεν το μυστικό, μα κανείς δεν το 'μολογούσε. Τώρα τι μυστικό είναι αυτό που το ξέρουν όχι μόνον δύο, μα χίλιοι δύο, θα σας γελάσω και δεν το θέλω. Τα στόματα δεν άνοιγαν γιατί και η προδοσία είναι ένα φρούτο, που ναι μεν ευδοκιμεί ακόμη και σε μη πρόσφορα εδάφη, αλλά η ρετινιά του προδότη τον ακολουθεί και μετά θάνατον, μέχρι τρίτης γενιάς και βάλει. Και αυτός ήταν σαν να λέμε ένας ανασταλτικός παράγοντας που τον γνώριζε καλά ο Ιταλός και τον εκμεταλλευόταν αρκούντως. Έτσι όπως ήταν σαν Άδωνις ωραίος, ντυνόταν σαν γυναίκα

και σαν τέτοια κυκλοφορούσε όταν τον έπνιγε η κλεισούρα και η αχόρταγη φύση της ερωμένης του. Γιατί, κακά τα ψέματα, καλή η ανάγκη του σώματος για ηδονή, καλή και άγια η καημένη η χήρα, μα κι' αυτός όταν πια πήρε λίγο θάρρος θυμήθηκε ότι υπάρχει και η μουσική και τα νιάτα και η υποτυπώδης έστω ελευθερία. Έβγαινε εκείνος λοιπόν και έτρεμε η δόλια ερωτευμένη. Βρε του αγόρασε μια υπέροχη κιθάρα για να παλουκωθεί στο σπίτι και να εξασκείται στη μουσική μην τρέμει το φυλλοκάρδι της με τις νυκτερινές εξόδους του, βρε του έκρυψε τις περούκες και τις φορεσιές, μάταια όμως. Και μη πάει το μυαλό σας σε θηλυπρεπείς συμπεριφορές όπως είναι κάτι το σύνηθες πια, άντρας άντρας όπως λέμε, με πρωταθλητισμό περί το άθλημα του sex και παγκόσμιο ρεκόρ, αν ίσως τη θέση της χήρας καταλάμβανε κορίτσι της ηλικίας του και της προτίμησής του. Και πώς να πας ενάντια στη φύση όταν είσαι και συ νορμάλ; Πώς να εμποδίσεις το δεντράκι να μεγαλώσει, το μπουμπούκι ν' ανθίσει και το χαμομήλι να θεριέψει ανάμεσα από τσουκνίδες και γαϊδουράγκαθα; Γίνεται; Αμ δεν γίνεται...

Έλα όμως που σε όλες τις χώρες, σε όλους τους λαούς στην πανίδα της Πλάσης, υπάρχει ένα ερπετό που λέγεται φθόνος και ένα άλλο ερπετό που γεννά Εφιάλτες. Κάποιο λοιπόν απ' αυτά τα δυο, ή και τα δυο, σφύριξε στο άλλο φίδι τον Γερμανό την ύπαρξη του Ιταλού στην γειτονιά μου και ένα ηλιόλουστο απομεσήμερο βλέπουμε πλήθος εφιαλτικών αιμοβόρων θηρίων Γερμανών στρατιωτών να κατακλύζουν τον χώρο. Ακόμη και ερπυστριοφόρα τανκς είχαν φθάσει με τον ανατριχιαστικό συριγμό τους πανικοβάλλοντας τους κατοίκους. Δεν το 'χαν και σε τίποτα να μας βάλουν φωτιά και να μας κάψουν μέσα στα σπίτια μας ζωντανούς από λύσσα που ξέραμε για την ύπαρξη του νεαρού Ιταλού και τον κρύβαμε. Και αν δεν είχαμε ακούσει για τέτοιες ωμότητες του περιούσιου αυτού "πολιτισμένου" λαού που ακούγοντας Βάγκνερ έκανε φρικιαστικά πειράματα όχι σε ποντίκια αλλά σε ανθρώπους χωρίς καν νάρκωση. Απόγονοι ενός Beethoven ήταν αυτοί, ή μια κακιά και διεστραμμένη φάρα διαβόλων; (ΣΗΜ. Το ερώτημα δεν έχει απαντηθεί αρκούντως τόσες δεκαετίες από τότε).

Το πατρικό μου σπίτι διώροφο και ακριβώς απέναντι στο στενό και κατ' επέκταση στο σπίτι της χήρας, την οποία θυμάμαι σαν να ήταν χθες. Για τον Ιταλό έχω μία θολή εικόνα.

Από τα κουφωτά μας παντζούρια νήπιο εγώ, παρακολουθούσα την ασυνήθιστη εικόνα που έβλεπα για πρώτη φορά, γιατί ναι μεν άκουγα για Γερμανούς αλλά Γερμανούς δεν έβλεπα ποτέ. Η επίδρασή τους πάνω μου γινόταν με την μορφή μιας άφατης πείνας. Οι Αθηναίοι ως γνωστόν υπέφεραν από την αβάσταχτη πείνα περισσότερο απ' ό, τι όλοι οι άλλοι Έλληνες.

Ξάφνου, μια αγριεμένη Γερμανοφωνή κάτι ουρλιάζει μέσα από ένα χωνί και αμέσως μετά μια άλλη επίσης αγριεμένη ελληνική φωνάρα, τη φορά αυτή μεταφράζοντας και ουρλιάζοντας τρομακτικά, διατάζει τον Ιταλό να παραδοθεί.

Ο φουκαράς ο Ιταλός, προφανώς με I.Q, κάτω του μέσου όρου απ' ό,τι σήμερα συμπεραίνω, ξέροντας ότι ό, τι και αν έκανε η τύχη του ήταν προδιαγεγραμμένη, σε μια απέλπιδα προσπάθεια διαφυγής πηδάει τον χαμηλό φράκτη της αυλίτσας τους και χύνεται στο στενό. Μα αντί να ακολουθήσει μια πορεία που θα τον έβγαζε στην παραπάνω γειτονιά, στην παραπάνω ρούγα και από κει μήπως και προλάβαινε να εξαφανιστεί μέσα στα δέντρα του δασυλλίου της εκκλησιάς - και από κει και ύστερα είχε ο Θεός, κάνει σαν σε παραγγελιά αυτό που εύχονταν οι διώκτες του. Γυρίζει και τρέχοντας πέφτει κατ' ευθείαν στο στόμα του λύκου που τον περίμενε με προτεταμένα τα όπλα. Όχι δεν τον σούβλισαν επί τόπου, όπως θα περιμένατε ίσως να πω. Το θέαμα για μένα έλαβε τέλος από εκεί και μετά. Η εικόνα μεταφέρθηκε από την άλλη μεριά του σπιτιού μου στον τοίχο όπου τον έστησαν και τον γάζωσαν και γω δεν μπόρεσα ή δεν ήξερα να μετρήσω με πόσες ριπές πολυβόλου. Αμέσως δε μετά, πήραν τα θηριώδη ερπυστριοφόρα τους και ξεκουμπίστηκαν αφήνοντας πίσω τους να ξετυλιχτεί μια σκηνή που ποτέ μου δεν μπόρεσα να ξεχάσω. Ο κόσμος ξεχύθηκε στους δρόμους αφού τα κτήνη έφυγαν και προσπαθούσαν να καλμάρουν στο μέτρο του ανθρωπίνως δυνατού την χήρα, που ούρλιαζε τραβώντας τα μαλλιά της και σκίζοντας τα φορέματά της ξεστομίζοντας ανείπωτες κατάρες και φοβερές βρισιές. Συγκρίνοντας την σκηνή αυτή στα κατοπινά χρόνια όταν παρακολούθησα την Παξινού και την Συνοδινού στο Ηρώδειο και την Επίδαυρο, τις βρήκα πολύ κατώτερες στην αρχαία τραγωδία - που μεγαλουργούσαν - σε παρόμοιο ρόλο μ' αυτόν της ερωτευμένης και απαρηγόρητης χήρας. Και σαν επιστέγασμα των όσων είδα και άκουσα απορώ πώς δεν βρέθηκε κάποιος δικός μου ή κάποιος γείτονας να με αποτρέψει από του να δω ΚΑΙ την ΦΡΙΚΗ αυτοπροσώπως στο τοίχο του σπιτιού μου με τη μορφή υλικού από το κεφάλι του Ιταλού που πια ήταν μια πολτοποιημένη ανθρώπινη μάζα. Αίμα, μυαλά και δεκάδες τρύπες στον τοίχο από τις σφαίρες που έμειναν εκεί για χρόνια να μας θυμίζουν το δράμα που παίχτηκε live εκείνο το φοβερό απομεσήμερο.

Άντε και να μπορέσω ποτέ να σβήσω από τον σκληρό δίσκο της μνήμης μου αυτά που έζησα σαν παιδάκι. Σε δίσκο άγραφο, η ευκρίνεια της εικόνας.

Μια ξαφνική νεροποντή ήρθε να ξεπλύνει θαρρείς του "ανθρώπου" τα αίσχη. Είμαι σίγουρη ότι η ίδια η ΦΥΣΗ ντρεπόταν για τα ανοσιουργήματα που γεννούσε και εκτελούσε το πιο τέλειο ΟΝ της Πλάσης.

Αστραπές και βροντές - και ο κόσμος τις ερμήνευσε σαν την φωνή του ίδιου του Θεού που κυριολεκτικά κατακεραύνωνε το πιο σκληρό πλάσμα που δημιούργησε την τελευταία ημέρα της Δημιουργίας του Κόσμου Του.

[Λένα Μαυρουδή Μουλιου]

Ο χαμός του Αριστείδη

Η προγιαγιά μου η Αννιώ είχε κάνει πολλά παιδιά. Τη γιαγιά μου τη Σοφία, την Ελένη, την Κατίνα και δύο αγόρια τον Χρήστο και τον Αριστείδη που ήταν και ο μεγαλύτερος από τα αδέρφια. Την Ελένη, τη φώναζαν ταγαρού, γιατί πάντα κρεμούσε στον ώμο της ένα ταγάρι και έπιανε τα φορέματά της με παραμάνες και καρφίτσες. Η θεία Ελένη, η μεγαλύτερη από τις κόρες της Αννιώσ και του παππού Θύμιου, που δεν έπαιρνε και πολύ τα γράμματα και δεν πήγαινε στο σχολείο δούλευε πολύ στα χωράφια και κουβαλούσε από τον προφήτη Ηλία ολόκληρα δεμάτια σφάκες και ξύλα για το φούρνο στην πλάτης της. Μάζευε από τον βάλτο αγριόχορτα και από την Αγία Παρασκευή βορβιά και ρίζες για να τραφεί ολόκληρη η οικογένεια. Γυναίκα πράγμα και δούλευε όσο δέκα άντρες μαζί. Είχε αδυναμία στον πατέρα της τον Θύμιο, παρότι εκείνος ήταν άνθρωπος σκληρός και τσιγκούνης και δεν έδινε δεκάρα τσακιστή για κανένα από τα παιδιά του.

Ο παππούς Θύμιος είχε χασάπικο στο χωριό μας. Κατά γενική ομολογία είχε πολλά λεφτά, τα οποία φήμες έλεγαν ότι τα είχε κρύψει στο Αι-Γιώργη και τα ξέθαψε όταν ξέσπασε ο πόλεμος του 1940. Τσιγκούνης και σκληροτράχηλος όπως ήταν, παρόλα τα χρήματα και την οικονομική του άνεση, αν έβλεπε κανείς το σπίτι του, τα ρούχα του και το τι έτρωγε η οικογένεια του, θα νόμιζε ότι ήταν ο πιο φτωχός από όλους στο χωριό.

Μια φορά είχε κρεμάσει ένα αρνί φρεσκοσφαγμένο στην αυλή του σπιτιού τους. Τα παιδιά του το λιμπίζονταν ενώ για μεσημέρι έτρωγαν μια ξερή φέτα ψωμί, το οποίο η γιαγιά είχε ζεστάνει στο μαγκάλι της, με λίγο ντομάτα μπελτέ από πάνω. Ο παππούς εάν έβλεπε τη γιαγιά να ζεσταίνει γάλα ή να ψήνει κρέας σήκωνε τη μαγκούρα του και με βραχνή φωνή φώναζε!

- Μμμμ, θα τα 'χουν και στα σπίτια τους αυτά; Οι πολυτέλειες σας μαράνανε!

Η γιαγιά όμως πήγαινε κρυφά στο αρνί που είχε σφάξει και έτσι όπως κρεμόταν το σφαχτάρι ανάποδα, έκλεβε μερίδες όπως τα γλυκάδια και τα εντόσθια, τα 'ριχνε κρυφά στο τηγάνι και τα 'δινε σε μικρές μερίδες στα παιδιά της που πεινούσαν. Τους έλεγε:

- Σσστ μη πείτε τίποτα γιατί θα μας σκοτώσει, φάτε γρήγορα, να τα πλύνω να μη τα δει.

Και τρώγανε σβέλτα τα παιδιά και όταν έβλεπαν τον κυρ Θύμιο, έκαναν πως δεν είχε συμβεί τίποτα.

Οι παππούδες είχαν και άλλη μια κόρη, την μικρότερη, που ονομαζόταν Κατίνα. Η Κατίνα γλωσσοκοπάνα, αλλά με θάρρος και εργατική δεν πήγε ποτέ της στο σχολείο. Δούλευε και εκείνη όπως και τα αδέρφια της και όταν ερχόταν η μέρα της πληρωμής ακουμπούσε όλα της τα χρήματα στον πατέρα της.

Ο Χρήστος, ο μικρότερος από τους γιους της Αννιώς, τα παίρνει πολύ τα γράμματα όπως και η γιαγιά μου η Σοφία. Ο Χρήστος στην αριθμητική και η γιαγιά μου στη ανάγνωση, και όπως όλα τα παιδιά κάνανε όνειρα. Ο Χρήστος ήθελε να σπουδάσει γιατρός στην Ιταλία και η γιαγιά μου να γίνει δασκάλα. Έτσι πέταγε ο ένας στον άλλον το βιβλίο και διάβαζαν με τις ώρες με ένα κερδί αναμμένο για να γίνουν αυτά που ονειρεύονταν. Ο Χρηστάρας, όπως μετέπειτα τον αποκαλούσαν τα αδέρφια του, ήταν σκληρός άνθρωπος και αιμοβόρος. Νευρικός όπως ήταν, έβαζε τις αδερφές του να δουλεύουν σκληρά για αυτόν και τον πατέρα τους, έβριζε όταν κάτι δεν πήγαινε καλά και χτυπούσε τα κορίτσια μέχρι που παντρεύτηκαν και έφυγαν από το πατρικό τους.

Η γιαγιά μου δε δούλεψε πολύ στον πατέρα της όπως μαρτυρούσαν και τα υπόλοιπα αδέρφια της όταν ζούσαν. Ο Θύμιος της είχε αδυναμία. Ήτανε λουσου και η πιο όμορφη από όλα του τα κορίτσια. Αγόραζε ότι ήθελε και χρέωνε τον παππού, χωρίς να φοβάται τις φωνές του και τον θυμό του, ενώ εκείνος από ντροπή πλήρωνε όλα τα φέσια στον έμπορα και δεν έβγαζε μιλιά.

Ο μεγαλύτερος αδερφός της γιαγιάς μου, ο Αριστείδης ήταν ομορφάντρας. Κάθε φορά που τον περιγράφει, μου λέει ότι είναι ακόμα, λες και τον βλέπει μπροστά της. Μελαχρινός με τα μαλλιά του μπούκλες, ψηλός σαν κυπαρίσσι, με το πουκάμισο μέσα στο παντελόνι και τα μανίκια ανασηκωμένα εώς τους αγκώνες. Τον αγαπούσαν τον Αριστείδη όλα τα αδέρφια του! Ήταν αυτό που λέμε, ο καλός αδερφός. Καλόκαρδος, αγαθός αγαπούσε όλα του τα αδέρφια και είχε αδυναμία στη μάνα του την Αννιώ.

Η γιαγιά μου όταν ξέσπασε ο πόλεμος του 1940 ήταν μόλις οκτώ ετών. Στην κατοχή δεν κακοπέρασαν όπως άλλες περιοχές και κυρίως η Αθήνα. Ο παππούς Θύμιος είχε ένα φίλο φερμένο από την Αμερική. Ο άνθρωπος αυτός είχε φέρει από την άλλη μεριά του κόσμου το μπόλι για τις πορτοκαλιές και επειδή απαγορευότανε να το μεταφέρεις τότε και να το εφοδιάσεις και σε άλλες χώρες το 'κρυψε μέσα στη μαγκούρα του.

Ο παππούς είχε τότε πολλά πρόβατα και έβγαζε τόνους φουσκί από τα ζωντανά του. Έτσι είχαν κάνει μια συμφωνία, να του δίνει ο Θύμιος τη φουσκί του και εκείνος να του δίνει το απαραίτητο αλεύρι για να τρώει η οικογένειά του. Κουβαλούσε λοιπόν ο παππούς στην πλάτη του τα σακιά με τ' αλεύρι και το έφερνε στην Αννιώ για να το ζυμώσει και να έχουν ψωμί να φάνε. Είχαν και λάδι, ενώ η Ελένη με την Κατίνα μάζευαν από τα χωράφια ρίζες και χόρτα. Ο κόσμος εδώ στο χωριό δεν πείνασε. Το κακό ήταν ότι με την έναρξη του πολέμου έκλεισε το σχολείο καθώς χρησιμοποιήθηκε για να φτιαχτούν κοιτώνες για τους Ιταλούς και τους Γερμανούς έπειτα. Έτσι τα παιδιά δεν κατάφεραν να συνεχίσουν το σχολείο τους.

Η γιαγιά μου έβγαλε μέχρι και την τέταρτη δημοτικού ενώ άλλα παιδιά έμειναν τελείως αναλφάβητα. Η ίδια αφηγείται:

«Θυμάμαι όταν άρχισε ο πόλεμος χτυπούσαν δυνατά οι καμπάνες της εκκλησίας μας. Εμείς τότε μαζεύαμε λεμόνια σε μεγάλες τσάντες. Φοβηθήκαμε τόσο, που πετάξαμε στον δρόμο τα λεμόνια και τρέχαμε να κρυφτούμε στα σπίτια μας. Την άλλη μέρα βγήκε ανακοίνωση να παρουσιαστούν όλα τα παλικάρια για να πάνε να πολεμήσουνε και κλάμα η μάνα μου!»

Οι Γερμανοί είχαν βάλει νάρκες μέσα σε χωράφια και σε αλάνες! Τότε κυκλοφορούσε μεταξύ των συγχωριανών η φήμη ότι όπου έβαζαν οι Γερμανοί νάρκες ήταν θαμμένες λίρες και χρυσάφι. Εξάλλου μετά τον πόλεμο πολλοί άνθρωποι ξέθαβαν τις νάρκες και τις πουλούσαν για να βγάλουν χρήματα. Ο Αριστείδης είχε τότε έναν φίλο από την Πρόνοια που έκανε μαζί με άλλους αυτή τη δουλειά. Τον ξεσήκωνε κάθε τόσο να πάει μαζί του.

- Πάμε σου λέω να σκάψουμε σε εκείνη τη τοποθεσία. Δεν έχει νάρκες, αν έχει σιγά, τόσοσ καιρός πέρασε, θα έχουν σκουριάσει τώρα, άχρηστες θα είναι .

- Μα δε πάω σου λέω τώρα άσε με ήσυχο, να γίνει τίποτα να με κλαίει και η μανούλα μου.

- Φοβητσιάρη εγώ να ξέρεις θα πάω, αν θες έλα. Εσύ θα χάσεις !

Ο Αριστείδης το 'χε πει στον πατέρα του, πως ο φίλος του τον πίεζε πολύ, να πάνε στον βάλτο και να ξεθάψουνε νάρκες. Όντως τότε είχαν σκοτωθεί πολλά νέα παιδιά από γερμανικές νάρκες. Ο παππούς Θύμιος τον έβαλε να του υποσχεθεί πως δε θα πάει εκεί με το παλιόπαιδο τον άλλο, γιατί ήταν επικίνδυνα και θα του στοίχιζε τη ζωή του.

- Υποσχέσου μου Αριστείδη, πως δε θα πας εκεί γιατί άκουσες προχτές που σκοτώθηκε ο γιος της καημένης της κυρά Μαρίας. Αυτά τα κάνουν η άμυαλοι και είναι πράματα κουτά .

- Πατέρα, σου υπόσχομαι πως δε θα πάω, σκέφτομαι να κόψω παρτίδες και με τον Αλέκο. Από τότε που σκοτώθηκε ο αδερφός του ο Τάσος έχει αλλάξει από τον πόνο και τη λύπη του, άλλος άνθρωπος γίνηκε.

- Έτσι ρε, να 'χεις μυαλά και μάτια δεκατέσσερα. Να σου πω μιας που πλησιάζει και το Πάσχα σκέφτηκα να σφάξουμε το κριάρι.

- Όχι πατέρα, αυτό το κριάρι δε θέλω να το σφάξεις. Το μεγάλωσα και το αγαπώ, θα πεθάνω αν το σφάξεις.

Πλησίαζε και το Πάσχα, ο κόσμος πήγαινε στην εκκλησία για να βιώσει τα πάθη του Χριστού. Τα παιδιά πλέκανε στεφάνια από αγκάθια και λουλούδια για το σταυρό του μαρτυρίου. Ο Χριστός θυσιάστηκε για την ελευθερία και τη λύτρωση της ανθρωπίνης σάρκας. Ο Θύμιος δεν έβγαζε από το μυαλό του να σφάξει εκείνο το κριάρι, το αγαπημένο του Αριστείδη και αποφάσισε κρυφά το μεγάλο Σάββατο να το σφάξει χωρίς

να πει σε κανέναν κουβέντα και προπάντων στο γιο του, που του 'χε τάξει ότι το κριάρι εκείνο δε θα το πείραζε.

Εν τω μεταξύ ο Αριστείδης είχε κόψει την παρέα με τον φίλο του τον Αλέκο, ο οποίος στεναχωρημένος από τη στάση του, τον πλησίασε την ημέρα του επιταφίου στο προαύλιο της εκκλησίας των Εισοδίων της Θεοτόκου.

- Έτσι ρε Αριστείδη! Εμείς που έχουμε φάει μαζί ψωμί και αλάτι...

- Εγώ με αυτό που κάνεις δε συμφωνώ, αν θες βρες άλλον να κάνει τις δουλειές σου.

- Μα δε σου είπα εγώ να κάνεις καμία δουλειά αν δε θες. Έλα να δεις τι κάνουμε και μη μπαίνεις εσύ μέσα. Απλά θα μας κοιτάς .

- Τι να σου πω ρε Αλέκο κάποια άλλη φορά μπορεί και να έρθω να δω.

- Αύριο που είναι και Σάββατο και δεν έχουμε δουλειές μπορούμε να πάμε. Σύμφωνοι;

- Με έπρηξες. Εντάξει αλλά για πρώτη και τελευταία φορά.

- Εντάξει ρε φίλε, ραντεβού στην εκκλησία αύριο στις οκτώ το πρωί!

Και μια και δυο, πήγανε όντως την αυριανή στον βάλτο, που λέγανε ότι υπήρχαν πολλές νάρκες θαμμένες. Περάσανε το συρματοπλεγμα, ενώ δεν έπρεπε γιατί είχε απαγορευτικό. Ο Αλέκος πάτησε προσεκτικά, έσκυψε ελαφρά στο χώμα και με ένα μικρό φτυαράκι, άρχισε να σκάβει για να βρει τη νάρκη. Ο Αριστείδης έμεινε ακίνητος!

Σε λίγη ώρα κάτι άρχισε να φαίνεται κάτω από το χώμα .

- Πρέπει τώρα να τη βγάλουμε προσεκτικά, μου χει μάθει ένας Ιταλός στρατιώτης πώς να το κάνω μη φοβάσαι και έλα να δεις.

Ο Αριστείδης, πλησίασε διστακτικά και έσκυψε πάνω από τη νάρκη. Ξαφνικά, εκεί που πήγε να πατήσει το ένα του πόδι πάνω σε ένα μεγάλο βράχο, για να έχει καλύτερη ισορροπία και να βλέπει καθαρά τις κινήσεις του Αλέκου, χάνει την ισορροπία του και πέφτει καταγής. Εκεί όμως στο σημείο που έπεσε, για κακή του μοίρα, ήταν θαμμένη και μία άλλη νάρκη. Το σώμα του πετάχτηκε μέτρα μακριά. Καιγόταν στον αέρα, σαν φωτοβολίδα σε ηλιόλουστο ουρανό.

Έπεσε σε ένα πηγάδι που ήταν πολλά μέτρα παρακεί. Έσβησε, είχε γίνει κάρβουνο. Ο Αριστείδης ήταν νεκρός από νάρκη.

Ο παππούς ο Θύμιος την ώρα εκείνη που το παιδί του ανατινάχτηκε, είχε βάλει το μαχαίρι στο λαιμό του κριαριού. Όταν ακούστηκε το μπαμ από την έκρηξη της νάρκης, το ζωντανό και ο Αριστείδης ήταν νεκροί.

Όταν τον είδε η μάνα του, η Αννιώ, λιποθύμησε από τον πόνο και το θέαμα. Το παιδί της το έφεραν σε μια κουβέρτα πάνω σε ένα παλιό κάρο. Τον όμορφό της τον γιο έπρεπε να τον μοιρολογήσει, να τον ράνει και να τον βάλει στο μνήμα, να τον ντύσει τα γαμπριάτικα του και τον οδηγήσει στο αιώνιο δέσιμο με τον ουρανό. Έτσι ψηλός όπως ήταν, τα πόδια του κρέμονταν από το κάρο και το πρόσωπο του ήταν σκεπασμένο με μια παλιά κουβέρτα. Όταν τον έφεραν είπαν στη μάνα του να μην τον ξεσκεπάσει γιατί το πρόσωπο του ήταν καρβουνιασμένο από την φωτιά. Αφού τον έφτιαξαν όμως, πήγε μόνη της και τον ξεσκέπασε για να δει για τελευταία φορά τον αδικοχαμένο της γιό. Από το θέαμα δεν άντεξε και λιποθύμησε.

Δεν σταμάτησε ποτέ να τον μοιρολογεί. Η γιαγιά μου άκουγε αν και πολύ μικρή και θυμόταν τα μοιρολόγια αυτά:

*Έλα μάνα να με ράνεις
Μακριά να με ξεβγάνεις
Με παπάδες, με ψαλτάδες
Σύρε με στον τάφο μου
Σε όλο τον κόσμο ξαστεριά
Σε όλο τον κόσμο ήλιο
Και στη δική μας την αυλή
Κόσμος ειν' μαζωμένος
Κάν' αρραβώνα κάνουμε
Κάν' ο παντρολογάμε
Ουτ' αρραβώνα κάνουμε
Ουτέ παντρολογάμε
Ο Αριστείδης επέθανε
Και τον μοιρολογάμε
Άνθρωπε καλωσόρισες
Απ' το ταξίδιο σου
Εγώ αλλιώς σε περίμενα
Κι εσύ αλλιώς μου ήρθες*

Μου 'ρθες τα μάτια σου κλειστά

Τα χέρια σταυρωμένα

Να μαρμαρώσεις την αυλή

Να 'ρθεις να σεργιανίσεις

Σα μαρμαρώσεις την αυλή

Σεργιάνα μοναχή σου

Εγώ πάλι δε έρχομαι

Πάλι δε γυρίζω

Θα πάω στης Πάρνης τα βουνά

Στις απαρνιάς τα μέρη

Π' αρνιέται η μάνα τα παιδιά

Και τα παιδιά τη μάνα

Π' αρνιέται και το αντρόγυνο

Το πολυαγαπημένο

Που δε το ξεχώριζε κανείς

Εχθροί με τα μαχαίρια

Και το ξεχώρισε ο Θεός

Με τα χρυσά του χέρια

Ο θάνατος κάνει τον άνθρωπο μετριοπαθή, ταπεινό, τον συμβιβάζει με το προσωρινό και το ημιτελές που είναι η ίδια φύση του. Οι άνθρωποι έχουν την ελπίδα, ότι ο δικός τους άνθρωπος λυτρώνεται, αφήνεται σε μια ανώτερη δύναμη και τους προστατεύει από ψηλά, όπως και ο Αριστείδης.

[Σοφία Πιπερού]

Αργοπορία

«Στην κατανόηση της φύσης του χρόνου κάνουμε ένα σοβαρό λάθος που συνίσταται στο γεγονός ότι αντί να βιώνουμε τον χρόνο, προσπαθούμε να μετρήσουμε το φάντασμα του, την προβολή του δηλαδή μέσα στον αισθητό για μας τρισδιάστατο κόσμο μας. Το χειρότερο είναι ότι ταυτίζουμε αυτό το φάντασμα με αυτή καθ' εαυτή την έννοια και τη φύση του χρόνου, ενώ αυτά που μετράμε είναι απλά νοητικά κατασκευάσματα των αισθήσεών μας που τίποτα δεν εκφράζουν από φυσική άποψη.»

Τις τελευταίες εβδομάδες, ο Άρης διάβαζε και ξαναδιάβαζε την Κοσμολογία της Νόησης. Γύρναγε τις σελίδες αργά, διαβάζοντας κάθε λέξη. Κάποιες φορές γύρναγε ξανά πίσω και διάβαζε πάλι τις σελίδες που είχε διαβάσει λίγα λεπτά νωρίτερα. Χάζευε τις σημειώσεις του στα περιθώρια των σελίδων. Δεν τον δυσκόλευαν οι έννοιες και οι ορολογίες του βιβλίου. Γνώριζε απέξω τις θεωρίες που πραγματευόντουσαν οι συγγραφείς του βιβλίου. Ήταν εργαστηριακός καθηγητής στο Ινστιτούτο Τεχνολογίας Caltech, στον τομέα της Εφαρμοσμένης Φυσικής. Εκτός αυτού, οι θεωρίες του συγκεκριμένου βιβλίου είναι παλαιές για την ακαδημαϊκή κοινότητα των Η.Π.Α. του 2044. (Μάνος Δανέζης & Στράτος Θεοδοσίου, Η κοσμολογία της νόησης, εκδόσεις Δίαυλος, 2003, σελ. 186)

Όμως συνέχισε να το διαβάζει, γιατί ήταν το πρώτο βιβλίο φυσικής που του δώρισε εκείνη, όταν ήταν παιδί. Θυμάται ακόμα τον ενθουσιασμό του όταν το πήρε στα χέρια του καθώς και την όρεξη με την οποία το διάβαζε τις επόμενες μέρες. Το είχε διαβάσει αρκετές φορές μέχρι και τον θάνατο του πατέρα του, το 2015. Ύστερα το είχε ξεχάσει για πολλά χρόνια σε μια κούτα με τα αγαπημένα βιβλία του. Το έβγαλε ξανά σήμερα. Σήμερα που έμαθε ότι έφυγε από τη ζωή, αυτή που του το δώρισε. Μόνη της σε ένα νοσοκομείο στην Αθήνα, χωρίς κανένα συγγενή, χτυπημένη βαριά από άνοια. Έτσι πέθανε η μητέρα του πριν τρεις μέρες.

Ο χρόνος κυλούσε αργά. Παρέα με αυτό το βιβλίο τον βρήκε το μεσημέρι. Άφησε το βιβλίο στο τραπέζι, χώνοντας στη σελίδα που διάβαζε, έναν αυτοσχέδιο σελιδοδείκτη. Σηκώθηκε από τον καναπέ και πήγε μέχρι την κουζίνα του. Έδωσε την φωνητική εντολή στην καφετιέρα να του ζεστάνει λίγο γαλλικό καφέ, όσο διάβασε την ηλεκτρονική λίστα στην πόρτα του ψυγείου, που τον ενημέρωνε για το απόθεμα των προϊόντων που είχε μέσα. Άνοιξε το ψυγείο και πήρε ένα μήλο, ενώ ταυτόχρονα η ηλεκτρονική λίστα μείωνε αυτόματα την αντίστοιχη ένδειξη. Έδωσε μια δαγκωματιά όταν ακούστηκε ο ήχος ότι ήταν έτοιμος ο καφές του. Έβαλε στη κούπα του και κοίταξε το ρολόι. «Η Εμα θα επιστρέψει σε λίγο και θα πεινάει. Ας ετοιμάσω το φαγητό», σκέφτηκε. Έβγαλε ένα πακέτο που περιείχε τέσσερα τεμάχια σνίτσελ και τα έριξε σε ένα ταψί. Το τοποθέτησε στον φούρνο και

πάτησε την επιλογή που είχε ορίσει για τα σνίτσελ. Έτσι αυτόματα ο φούρνος όριζε χρόνο ψησίματος, θερμοκρασία, ενώ ταυτόχρονα τα κατάλληλα μπαχαρικά έπεφταν πάνω στο σνίτσελ από μικρές οπές στο εσωτερικό του. Την ίδια ώρα στην ηλεκτρονική οθόνη του φούρνου εμφανίζονταν ενδείξεις σχετικά με τις προτάσεις για τα συνοδευτικά του γεύματος. Ποιο κρασί ταίριαζε, ποια ποικιλία ρυζιού μπορούσε να συνδυαστεί με το γεύμα καθώς και την ποσότητα του ψωμιού που θα το συνόδευε. Με την αφή πάνω στην αντίστοιχη ένδειξη, επιβεβαίωσε τις επιλογές του και όλα ξεκίνησαν να λειτουργούν αυτόματα. Πάνω στον πάγκο-ιμάντα ξεκίνησαν να κάνουν την εμφάνιση τους πιάτα, μαχαιροπίρουνα, ένα μπουκάλι κρασί μαζί με δυο ποτήρια, μια γεμάτη ψωμιέρα, ένα πιάτο με ρύζι και λαχανικά καθώς και χαρτοπετσέτες. Στο ενδιάμεσο σφύριξε ο φούρνος, σημάδι ότι τα σνίτσελ ήταν έτοιμα. Αυτή είναι η νέα τεχνολογία. Όλες οι εφαρμογές, όλες οι συσκευές, όλες οι εφευρέσεις στοχεύουν στην εξοικονόμηση χρόνου. Φυσικά οι εταιρείες επενδύουν σε τέτοιες ιδέες γιατί τους αποφέρουν απίστευτα κέρδη. Ποτέ άλλοτε δεν είχε τόσο νόημα η φράση: «Ο χρόνος είναι χρήμα».

Όταν επέστρεψε η Έμα το τραπέζι ήταν έτοιμο, οπότε καθίσανε με τον Άρη κατευθείαν για μεσημεριανό. Συζητήσανε για την δουλειά της γυναίκας του καθώς και για τις υποχρεώσεις της ημέρας. Φυσικά από την κουβέντα τους, δεν μπορούσε να λείψει το πρόγραμμα της κόρης τους. Έπρεπε να περάσει η Έμα να την πάρει από το σχολείο και ύστερα να κάνει όλα τα μαθήματα της για να έχει χρόνο την επομένη, να πάει στον ζωολογικό κήπο όπως της είχαν υποσχεθεί.

Μετά και από αυτή την κουβέντα, ο Άρης ενημέρωσε την Έμα για τον θάνατο της μητέρας του και της εκμυστηρεύτηκε τις τύψεις του, για την απουσία του από το πλάι της στα δύσκολα χρόνια που πέρασε.

«Αγάπη μου, δεν μπορείς να επισκεφθείς την μητέρα σου με την χρονομηχανή που έχετε φτιάξει στο εργαστήριο του πανεπιστημίου;»

Ο Άρης πάγωσε. Ένα συνδυαστικό κύμα απορίας και ενθουσιασμού κατέκλυσε το πρόσωπο του. Απορίας γιατί δεν σκέφτηκε νωρίτερα αυτή την επιλογή και ενθουσιασμού γιατί ίσως υπήρχε λύση, να μιλήσει ξανά στην μητέρα του.

Σηκώθηκε αμέσως από το τραπέζι. Φίλησε την γυναίκα του στο στόμα και βγήκε από το σπίτι. Κατέβηκε στο πάρκινγκ και μπήκε στο αμάξι του. Έβαλε τον αυτόματο πλοηγό σε λειτουργία για το Ινστιτούτο. Το αμάξι κινούνταν γρήγορα αλλά με ασφάλεια στους δρόμους της πόλης, ακολουθώντας όλους τους κανόνες οδικής ασφάλειας. Έτσι σε λίγο χρόνο έφτασε στο πάρκινγκ καθηγητών. Βγήκε από το αμάξι κατευθυνόμενος προς τις σκάλες και τους διαδρόμους υπηρεσίας, όπου ορισμένα άτομα είχαν πρόσβαση. Μέσα σε λίγα λεπτά περπατούσε στις κλίμακες που οδηγούσαν στα υπόγεια εργαστήρια του Caltech. Πέρασε μέσα από δυο βαριές σιδερένιες πόρτες, ανοίγοντας τη μια με το

δακτυλικό αποτύπωμά του και την άλλη με την κόρη του ματιού του. Ο Άρης έφτασε σε έναν μεγάλο ολοστρογγυλο θάλαμο, σαν να βρισκόταν στο εσωτερικό μιας μπάλας.

Μπήκε μέσα στον σφαιρικό θάλαμο, πάνω από τον οποίο ορθωνόταν ένας τεράστιος μεταλλικός κύλινδρος. Ακριβώς κάτω από τον κύλινδρο υπήρχε ένας μεγάλος δίσκος όπου κατέληγαν οι κοσμικές ακτίνες που παγίδευαν οι κύλινδροι, και ύστερα διοχετεύονταν στο εσωτερικό του θαλάμου. Στο κέντρο της σφαίρας βρισκόταν ένα κουτί, όσο δυο τηλεφωνικοί θάλαμοι. Μέσα σε αυτό πήγε και κλείστηκε ο Άρης, αφού διέσχισε την πτυσσόμενη γέφυρα που ένωνε το κουτί με την είσοδο της σφαίρας. Μέσα εκεί, στη μια πλευρά, υπήρχε μια επιφάνεια με την κονσόλα που ήταν συνδεδεμένη με τις εξωτερικές γεννήτριες καθώς και με διάφορα όργανα πλοήγησης. Στην απέναντι πλευρά ήταν τοποθετημένο ένα όρθιο ανάκλιτρο, στο οποίο έδεσε το σώμα του ο Άρης. Έδεσε τα πόδια, τη μέση και τον λαιμό του, ενώ άφησε λυτά τα χέρια του ώστε να ορίσει συντεταγμένες στη κονσόλα πλοήγησης.

Αφότου επέλεξε την ημερομηνία και το μέρος, πάτησε το πλήκτρο πυροδότησης της όλης διαδικασίας και μετά έπιασε τις λαβές του ανακλίντρου με τα χέρια του. Αμέσως ακούστηκε ένα βουητό από πάνω του, σημάδι ότι οι μεταλλικοί κύλινδροι βομβαρδίζοντουσαν από κοσμικές ακτίνες. Στη συνέχεια ο θόλος πλημμύρησε από έντονο λευκό φως το οποίο τύφλωνε τον Άρη. Σιγά-σιγά, το φως έδωσε τη θέση του σε όλα τα χρώματα του φάσματος, τα οποία στροβιλιζόντουσαν στις επιφάνειες της σφαίρας. Ή μπορεί να στροβιλιζόταν ο ίδιος; Δεν ήξερε. Ένωθε μόνο το κορμί του να ταρακουνιέται. Ξεκίνησε να ταξιδεύει με ιλιγγιώδη ταχύτητα και να περνάει μέσα από ένα τούνελ, σαν σκουληκότρυπα. Έβλεπε στα πλάγια διάφορες φωτογραφίες. Ασπρόμαυρες και θαμπές αλλά και έγχρωμες και φωτεινές. Ύστερα ένωσε ένα χτύπημα στο κεφάλι. Σκοτάδι.

Άνοιξε σιγά τα μάτια του. Προσπάθησε να σηκωθεί αλλά πόναγε. Έτριψε το πίσω μέρος του κεφαλιού του, που έτσουζε από τον πόνο. Καθώς άνοιξε τα μάτια του, είδε ότι ήταν πεσμένος σε έναν κήπο. Κοιτώντας ψηλά είδε μια πινακίδα με έναν σταυρό και φωτεινά γράμματα να γράφουν «Ιατρικό Κέντρο». Είχε προσγειωθεί στη κλινική που νοσηλευόταν η μητέρα του. Σήκωσε το μανίκι από το πουκάμισό του και κοίταξε την ώρα στο ρολόι του. Ήταν 11:00. Όπως σωστά είχε προγραμματίσει την χρονομηχανή του. Αλλά σε λάθος μέρα! Είχε προσγειωθεί στην τελευταία ημέρα της μητέρας του. Απέμεναν 8 ώρες μέχρι να επιστρέψει πίσω στην εποχή του αλλά μόνο τις μισές από αυτές θα ήταν ακόμα εν ζωή η μητέρα του. Έπρεπε να προλάβει κάθε λεπτό. Σηκώθηκε απότομα σαν αιλουροειδής και έτρεξε σαν σίφουνας μέχρι την είσοδο της κλινικής και από εκεί στην ρεσεψιόν.

«Καλημέρα σας!» είπε στην νοσοκόμα που καθότανε στην υποδοχή.

«Καλημέρα σας κύριε!» ανταπάντησε αυτή, κοιτώντας τον Άρη από πάνω μέχρι κάτω. Προφανώς τα ρούχα που φορούσε δεν ταιριάζανε με την μόδα της εποχής, σκέφτηκε εκείνος.

«Θα ήθελα σας παρακαλώ να επισκεφθώ την κυρία Μαρία Τέμπου. Μπορείτε να μου πείτε σε ποιο δωμάτιο είναι;» ρώτησε ο Άρης.

«Είστε συγγενής;»

«Μάλιστα. Είμαι ο γιος της.»

«Α μάλιστα! Ο γιος της. Που ζει στην Αμερική... σωστά;»

Από ότι φαίνεται, ήξεραν ότι η μητέρα του ήταν μόνη και εγκαταλελειμμένη από καιρό.

«Σωστά. Μπορώ να περάσω να την δω παρακαλώ;»

Του υπέδειξε το δωμάτιο 407 και αυτός κινήθηκε αμέσως προς τα εκεί.

Καθώς απομακρυνόταν άκουγε πίσω του, την κοπέλα να ψιθυρίζει σε μιαν άλλη νοσοκόμα.

«Αυτός πάει στην κυρία Μαρία στο 407. Είναι ο γιος της! Νωρίς θυμήθηκε να την επισκεφθεί!» είπε γεμάτη ειρωνία. Μια φράση που υπήρχε σαν σκέψη στο μυαλό του τις τελευταίες ώρες και του έσκιζε την καρδιά.

Το δωμάτιο ήταν στον τέταρτο όροφο και βρισκόταν στην νότια πλευρά της κλινικής, με θέα προς την θάλασσα. Χτύπησε την πόρτα και περίμενε να λάβει κάποια απάντηση. Όμως δεν άκουγε τίποτα από μέσα και έτσι αποφάσισε να μπει. Ανοίγοντας την πόρτα αντίκρισε μια γυναίκα να κάθεται στο κρεβάτι με ανοιχτά τα μάτια της και να κοιτάει το πέλαγος. Με τον ήλιο να βρίσκεται στο ψηλότερο σημείο, οι ακτίνες του δημιουργούσαν ένα υπέροχο χρυσοκόκκινο χαλί πάνω στην ήρεμη καταγάλανη επιφάνεια της θαλάσσης. Η γυναίκα φαινόταν πολύ ταλαιπωρημένη. Τα χαρακτηριστικά του προσώπου της μαρτυρούσαν μια ανείπωτη κούραση ενώ το βλέμμα της ήταν γεμάτο θλίψη, καθώς κοίταγε στο βάθος της θάλασσας. Το κορμί της έδειχνε βαρύ, σαν να μην μπορούσε να ξεκουράσει στο άνετο κρεβάτι τα βάσανά της. Η γυναίκα δεν είχε αντιληφθεί την παρουσία του επισκέπτη.

Ο Άρης απέμεινε να κοιτάει με στοργή την μητέρα του αλλά και με έναν βαθύτερο αίσθημα θυμού. Ενός θυμού που στόχευε τον ίδιο. Πλησιάσε το κρεβάτι της από την κάτω πλευρά και ακούμπησε το χέρι του στα κάγκελα. Ούτε και τότε γύρισε να τον κοιτάξει η μητέρα του. Σημάδι ότι ήταν χαμένη μακριά από τον τωρινό χώρο και χρόνο. Ποιος ξέρει πως πάσχιζε ο εγκέφαλος να βάλει σε τάξη τις σκέψεις της. Άραγε πόσο ασυνάρτητα θα μπορούσε να σκέφτεται ένας ασθενής χτυπημένος από άνοια; Πόσες μνήμες και

δεξιότητες να έχει χάσει; Πόσο διαφορετικά να κυλάει για αυτήν ο χρόνος; Πόσο να έχει ταλαιπωρηθεί η μητέρα του; Πόσο να έχουν ταλαιπωρηθεί οι γυναίκες και οι άνδρες που την φροντίζουν τόσο καιρό; Που ήταν αυτός τόσο καιρό;

Με δυσκολία συγκρατούσε τα δάκρυά του. Άφησε το χέρι του από το κάγκελο και άγγιξε το πόδι της χαμηλά. Πάλι η ταλαιπωρημένη γυναίκα δεν αποκρίθηκε. Ούτε καν γύρισε το κεφάλι της. Προφανώς είχε χάσει τις αισθήσεις της στα κάτω άκρα. Αισθανόταν ότι θα έσπαγε σε χίλια κομμάτια από την θλίψη του.

«Καλησπέρα» είπε με τρεμάμενη φωνή.

Η Μαρία ατάραχη, με χαρακτηριστικά που δεν πρόδιδαν κανένα συναίσθημα, γύρισε το κεφάλι της προς εκείνον. Τον κοίταξε στα μάτια και προσπαθούσε να διακρίνει κάποια γνώριμα χαρακτηριστικά από το σύνολο του προσώπου του. Έτσι του φάνηκε τουλάχιστον. Έμεινε αμίλητος δίνοντας της χρόνο για να τον αναγνωρίσει. Όμως δεν υπήρχε κάποια αντίδραση από την μητέρα του.

«Καλησπέρα σας» του απάντησε τελικά. «Νωρίς ήρθατε σήμερα».

«Με περιμένετε;» ρώτησε ο Άρης με έκπληξη.

«Κάθε μέρα τέτοια ώρα δεν μου φέρνετε φρούτα;» αποκρίθηκε η Μαρία.

«Δεν είμαι αυτός που νομίζεις μητέρα. Είμαι ο γιος σου! Ο Αριστοτέλης! Με θυμάσαι;» είπε γεμάτος απόγνωση.

Κούνησε το κεφάλι της αριστερά δεξιά κάνοντας ένα νεύμα άρνησης, ενώ τα σταυρωμένα χέρια της άρχισαν να τρέμουν.

Ο Άρης την πλησίασε και την αγκάλιασε.

Αυτή πανικοβλήθηκε. Φώναξε.

«Βοήθεια! Θέλει να με πνίξει!»

Αμέσως ήρθε ένας νοσοκόμος και ένας ειδικευόμενος γιατρός. Ο ένας ηρέμησε την γυναίκα και ο δεύτερος πήρε τον Άρη παραπέρα για να μιλήσουν.

Αφού βεβαιώθηκε ότι δεν ήταν ξένος προς την ασθενή, του εξήγησε ότι οι ασθενείς με άνοια δεν έχουν την ίδια αντιληπτική ικανότητα με τους υγιείς ανθρώπους.

«Ο χρόνος κυλάει διαφορετικά για αυτούς και το θυμικό τους δεν μπορεί να κρατήσει πληροφορίες, ούτε για μικρό χρονικό διάστημα. Γεγονότα που συνέβησαν το ένα λεπτό, μπορεί το επόμενο να μην τα θυμούνται και αυτό τους δημιουργεί σύγχυση και νευρικότητα. Παρακαλώ να είστε προσεκτικός» τον συμβούλευσε ο νεαρός γιατρός.

Έτσι αφού εγκατέλειψαν το δωμάτιο οι δυο άνδρες, ο Άρης πήρε μια καρέκλα και κάθισε δίπλα στη μητέρα του. Ξεκίνησαν να μιλάνε. Δηλαδή, να μιλάει ο Άρης και κάπου-κάπου να απαντάει ή να συμπληρώνει η μητέρα του. Της έκανε κουβέντα για την θάλασσα που τόσο της άρεσε, για όλα τα θαυμαστά έργα που θα κάνει η ανθρωπότητα στο μέλλον και για το μεγάλο λάθος του. Το λάθος του να την εγκαταλείψει και να φύγει μακριά της. Το λάθος να μιλάνε μόνο από το τηλέφωνο. Το λάθος να μην μπορεί να την φροντίσει όπως έκανε αυτή όταν ήταν μικρό παιδί. Δεν άντεξε. Λύγισε. Δάκρυα ξεκίνησαν να χαράζουν τα μάγουλα του, όπως τα ποτάμια χαράζουν το έδαφος. Ακούμπησε το κεφάλι του στο πλευρό της και έκλαιγε.

«Μακάρι να γύριζα για πάντα τον χρόνο πίσω. Θα τα άλλαζα όλα μάνα!» είπε με λυγμούς.

Ξαφνικά ένωσε ένα χάδι στο πίσω μέρος του κεφαλιού του. Ένα χέρι τον άγγιξε. Η μητέρα του, τον χάιδευε.

«Μη κλαις παιδάκι μου. Ο χρόνος δεν σβήνει την αγάπη μου για σένα» είπε εκείνη, πριν προλάβει να αντιδράσει ο Άρης.

«Μητέρα; Με θυμάσαι;» ρώτησε εκείνος, καθώς ένωθε την καρδιά του έτοιμη να σπάσει.

Δεν πήρε απάντηση όμως. Ούτε καν τον κοίταζε. Κοίταζε την θάλασσα. Το στόμα της τρεμόπαιξε λίγο, σαν να έβγαλε μια μικρή ανάσα. Ύστερα σιωπή. Ακινήσια.

Κοίταξε τη μητέρα του και ύστερα το ρολόι του. Ήταν 15:00. Η επίσημη ώρα θανάτου της μητέρας του. Πότε πέρασε έτσι η ώρα;

Βάλθηκε να κλαίει ξανά δυνατά, εκεί, πάνω στο στήθος της μητέρας του - μέχρι που αποκοιμήθηκε.

Ένας ήχος τον ξύπνησε. Συνεχόμενος και έντονος. Άνοιξε τα μάτια του. Είδε το κινητό του, να χτυπάει στο τραπέζι. Το βιβλίο “Κοσμολογία της νόησης” ήταν ακουμπησμένο ανοιχτό στη κοιλιά του. Βρισκόταν ξαπλωμένος στο καναπέ, στο σπίτι του. Ταράχτηκε και ανασηκώθηκε απότομα. Κοίταξε το ρολόι του. Ήταν 25 Μαρτίου 2044.

«Δεν μπορεί. Δεν μπορεί. Πως έγινε αυτό; Ταξίδεψα στο χρόνο. Δεν μπορεί να είμαι ακόμα εδώ».

Έβαλε το κεφάλι μέσα στα χέρια του και βυθίστηκε σε απόγνωση. Ένα όνειρο ήταν μόνο. Ο χρόνος δεν γυρίζει πίσω, παραδέχτηκε στον εαυτό του. Τι και αν οι μαθηματικοί τύποι μπορούν να αποδείξουν ότι ο χρόνος κινείται προς δυο κατευθύνσεις. Ότι έχει γραφτεί δεν αλλάζει. Κάθισε σιωπηλός. Σκεφτόταν έντονα τα λάθη που έκανε με την μητέρα του.

Τελικά σηκώθηκε από τον καναπέ. Κατέβηκε στο πάρκινγκ και μπήκε στο αμάξι του. Έβαλε τον αυτόματο πλοηγό σε λειτουργία. Αυτή τη φορά για το σχολείο της κόρης του. Μπήκε στο σχολείο, χαιρέτησε την δασκάλα και της ζήτησε σήμερα να πάρει την κόρη του νωρίτερα από το σχόλασμα. Πήγαν μια βόλτα στον ζωολογικό κήπο και μετά στο πάρκο. Περάσανε και από το γραφείο της γυναίκας του, να πουν ένα «γεια στην μαμά». Και η μέρα πέρασε. Όχι όπως οι άλλες, αργά. Αλλά γρήγορα για την μικρή, που δεν έκανε τις βαρετές ασκήσεις του σχολείου. Πιο γρήγορα πέρασε και για τον Άρη, αφού ήθελε πολύ να περάσει χρόνο με την κορούλα του. Για αυτό συμφώνησαν να κάνουν και άλλες βόλτες στο μέλλον.

«Ο χρόνος δεν γυρίζει πίσω σίγουρα» σκέφτηκε. «Αλλά μπορείς να προσπαθήσεις να τον καθυστερήσεις και να τον αξιοποιήσεις όσο καλύτερα γίνεται!»

[Νικόλαος Φώτης-Φεράτης]

Απώλεια Μνήμης

Αρνήθηκε αφηρημένα το επιδόρπιο που του προσέφεραν, αν και φαινόταν αρκετά δελεαστικό. Τα πιάτα κατεύθαναν στο τραπέζι με φρενήρεις ρυθμούς. Εκείνη τη μέρα ένωθε μέσα του μια πικρία που του έκοβε την όρεξη. Στην αίθουσα δεξιώσεων όλοι φαίνονταν ευδιάθετοι. Το μουσικό σύνολο έπαιρνε φωτιά με τα παραδοσιακά άσματα, ενώ παρέσερνε ολοένα και περισσότερο κόσμο στο χορό. Κάτι τον βασάνιζε και τον βύθιζε σε σκέψεις. Κοίταξε τριγύρω για να ξεχαστεί. Έβρισκε αστεία την εύσωμη κυρία με την ανκορά γούνα που περνούσε ανάμεσα στα τραπεζοκαθίσματα με δυσκολία, μα ταυτόχρονα του προκαλούσε θλίψη.

Επιχείρησε να στρέψει την προσοχή του στην έντονη συζήτηση της παρέας που καθόταν δίπλα, στο ίδιο τραπέζι. Τα πρόσωπα του φάνηκαν γνώριμα, αλλά δεν ήταν σίγουρος. Βάλθηκε να ανακαλύψει τι σχέση είχε με όλους αυτούς και πώς βρέθηκε εκεί. Ήταν σχεδόν σίγουρος πως γνώριζε από κάπου τον γηραιότερο της παρέας που εκείνη τη στιγμή ούρλιαζε με το στόμα γεμάτο ψωμί πολύσπορο, με αποτέλεσμα να εκσφενδονίζονται τα σπόρια επικίνδυνα στο χώρο.

Η ένταση της συζήτησης τον απωθούσε. Μετά δυσκολίας κατάλαβε το θέμα και θέλησε να πει κάτι για να δηλώσει την παρουσία του. Άνοιξε το στόμα του αποφασισμένος να διακόψει, αλλά ίσα που κατόρθωσε να βγάλει δύο αρρωστιάρικους φθόγγους που φανέρωναν τη σωματική του αδυναμία. Εκείνη τη στιγμή του ήρθε να επιστρατεύσει όλες του τις δυνάμεις και άρχισε να κουνάει τα γέρικα χέρια του αδέξια, προσποιούμενος πως λάμβανε μέρος στη συζήτηση. Και τότε το κοριτσάκι που καθόταν ακριβώς απέναντι και παρακολούθησε τη σκηνή του χαμογέλασε. Και της χαμογέλασε κι αυτός συνωμοτικά, λες και οι δυο τους μοιράστηκαν κάποιο μεγάλο μυστικό. Στο μεταξύ, τα λαϊκά άσματα ανέβαζαν το τέμπο και ο κόσμος περιφερόταν αδιάκοπα.

“Να τον χαιρέσαι!”, ακούστηκε μια φωνή συνοδευόμενη από ένα άγγιγμα στον ώμο του. Πρώτη φορά έβλεπε αυτή τη γυναίκα. Την κοίταξε με απορία. Τι γλυκιά που ήταν! Οι ερωτήσεις στριφογύριζαν στο κεφάλι του. Ποια ήταν η γλυκιά αυτή γυναίκα; Πως ήταν δυνατόν μια άγνωστη να του μιλάει με τόση οικειότητα; Ποιον θα έπρεπε να χαιρέται;

“Στην υγεία των παιδιών”, φώναξε κάποιος από την παρέα και σήκωσαν όλοι τα ποτήρια. Έμεινε να κοιτάει αποσβολωμένος τα χαρούμενα πρόσωπα γύρω του. Ξαφνικά, μαύρισαν όλα. Τα γέλια και οι μουσικές έγιναν βουητά και τα βουητά έσβησαν κι αυτά.

Ησυχία. Οι φωνές έπαψαν να κυριαρχούν και θόλωσαν τα φώτα. Απόμεινε η θλίψη του που μεγάλωνε και ξεχείλιζε η αίθουσα. Τα μικρά, στρογγυλά μάτια του βούρκωσαν σα μικρού κουταβιού. Παρέδωσε τα όπλα κι αφέθηκε στη θλίψη του. Αδυνατούσε να

θυμηθεί. Έχανε τη γη κάτω από τα πόδια του. Ήταν βέβαιος πως το πρόβλημα ήταν δικό του. Κοίταγε για κάμποση ώρα τριγύρω σαν χαμένος.

Δεν ακουγόταν τίποτα πια. Λες κι η μελαγχολία έπνιγε τα πάντα και δεν άφηνε τίποτα άλλο να ακουστεί. Το κοριτσάκι του χαμογέλασε ξανά και σηκώθηκε.

Η γλυκιά γυναίκα του είπε κοφτά:

“Πατέρα, τελείωσε ο γάμος. Φεύγουμε”.

[Ιωάννα Δημητρίου]

Θολή πραγματικότητα

Παραμονή Χριστουγέννων. Τα τελευταία λεπτά, στέκομαι και χαζεύω το δέντρο με τα πολύχρωμα φωτάκια. Αναβοσβήνουνε ρυθμικά και με ηρεμούνε. Πότε κόκκινο, πότε πράσινο, πότε κίτρινο. Χαμογελάω. Πόσο μου αρέσει αυτή η περίοδος. Όλα μοιάζουν μαγικά. Υπάρχει διάθεση, υπάρχει χαμόγελο. Ακόμα και τώρα που έχουνε περάσει τα χρόνια, μόνο η σκέψη ότι για μια μέρα θα μαζευτούμε όλη η οικογένεια μαζί, με κάνει ευτυχισμένη. Δε τους βλέπω και πολύ συχνά. Οι υποχρεώσεις τους κρατάνε μακριά. Δεν πειράζει αρκεί να είναι καλά. Αυτό μόνο με νοιάζει. Τα παιδιά μου, τα εγγόνια μου, φωνές, γέλια.. αγκαλιές. Τους περιμένω από λεπτό σε λεπτό. Το φαΐ είναι στο φούρνο, το σπίτι ταχτοποιημένο, μόνο το τραπέζι μου έχει μείνει. Σηκώνομαι από την πολυθρόνα και ρίχνω μια τελευταία ματιά γύρω μου. Η αλήθεια είναι ότι κουράστηκα σήμερα αρκετά, αλλά άξιζε τον κόπο. Χαμηλώνω το κεφάλι και προχωράω αποφασιστικά προς την κουζίνα. Το μετανιώνω. Όχι όχι σήμερα θα βγάλω τα καλά τα πιάτα, τα καλά τα μαχαιροπίρουνα και τα ποτήρια το κολονάτα. Πόσοι είμαστε; Σκέφτομαι λίγο, πάντα μπερδεύομαι, μάλλον η ηλικία μου πρέπει να φταίει. Εννιά; Ναι, ναι εννιά είμαστε. Χαμογελάω. Ανοίγω το ντουλάπι και βγάζω τα πιάτα ένα ένα, μετρώντας τα προσεχτικά. Παρόλο που είναι αρκετά, σαν πούπουλο μου φαίνονται. Τόσο ελαφριά. Τα τοποθετώ στο τραπέζι συμμετρικά και συνεχίζω με τα μαχαιροπίρουνα. Ποτήρια δεν θα βγάλω ακόμα. Ένα δύο ίσως για αυτούς που σίγουρα ξέρω τι πίνουνε. Για τους υπόλοιπους μόλις έρθουν. Δε βιάζομαι. Άλλωστε και το φαΐ δεν είναι έτοιμο ακόμα. Κοιτάω το ρολόι. Η ώρα είναι εννιά. Νωρίς είναι ακόμα αν και όπου να 'ναι πρέπει να έρθουνε. Ποτέ δεν αργούνε. Κάνω μερικά βήματα ασυναίσθητα και σταματάω. Το βλέμμα μου πέφτει πάνω στο παλιό άλμπουμ με τις φωτογραφίες. Πλησιάζω αργά και το παίρνω στα χέρια μου. Πώς βρέθηκε αυτό εκεί; Νόμιζα ότι το είχα στην αποθήκη μαζί με τα άλλα. Προχωράω και κάθομαι στην πολυθρόνα, ανοίγοντάς το δισταχτικά. Οι αναμνήσεις μιας ζωής αποτυπωμένες σε εικόνες. Πόσα χρόνια περάσανε. Πόσο βιαστικά. Πολλές φορές χωρίς καν να το αντιλαμβάνομαι. Πότε το ένα, πότε το άλλο κι ο χρόνος τρέχει, δεν πιάνεται, δεν σταματάει, κυλάει σαν νερό. Συνεχίζω να κοιτάω τις φωτογραφίες μα οι φωνές με σταματάνε. Ποτέ δεν έχω ησυχία μέσα σε αυτό το σπίτι. Πρέπει να φταίνε οι τοίχοι, η ηχομόνωση. Κάθε Χριστούγεννα τα ίδια. Τις περισσότερες φορές δεν ξεχωρίζω τι λένε. Δε δίνω σημασία. Καμιά φορά όμως ακούω και κραυγές και πόνο. Λύπη. Τότε κάνω πως δεν ακούω.

Χτυπάει το κουδούνι. Πρέπει να ήρθανε. Πετάγομαι πάνω και σχεδόν τρέχοντας πλησιάζω για να ανοίξω. Ένα χέρι στην πλάτη μου με σταματάει. Τρομάζω και γυρίζω απότομα. Το τοπίο γύρω μου θολώνει και το κεφάλι μου βουίζει. Κλείνω τα μάτια μου και απεγνωσμένα καλύπτω τα αυτιά μου με τις παλάμες μου. Τι μου συμβαίνει; Ένας ήχος,

δεν μπορώ να καταλάβω τι είναι ακριβώς, επαναλαμβάνεται συνέχεια. Σιγά σιγά καταφέρνω να το ξεχωρίσω. Κάποιον φωνάζουν: «κ. Κατερίνα, κ. Κατερίνα», ξανά και ξανά, ενώ το χέρι εξακολουθεί να είναι πάνω μου. Τραβιέμαι και ανοίγω τα μάτια μου. Θεέ μου που βρίσκομαι; Ποιός παίζει μαζί μου; Μια κοπέλα ντυμένη στα λευκά στέκεται μπροστά μου. Σε μένα μιλάει; Μα δε με λένε Κατερίνα. Γιατί με φωνάζει έτσι; Τι θέλει; «Που βρίσκομαι;» τολμάω να την ρωτήσω. «Ηρεμήστε κ. Κατερίνα, ελάτε, είναι η ώρα για το ηρεμιστικό σας». Χαμηλώνω το βλέμμα μου και καθώς προσπαθεί να με αγγίξει πάλι, πανικοβάλλομαι και με μια απότομη κίνηση της ρίχνω το πιάτο που κρατάει. Σπάει με δύναμη στο πάτωμα αφήνοντας ένα κίτρινο χαπάκι να ξεχωρίσει πάνω στο λευκό πλακάκι. Κοιτάω φοβισμένα γύρω μου. Ένας τεράστιος ξένος χώρος γεμάτος ανθρώπους που περιφέρονται ακανόνιστα. Δεν τους γνωρίζω. Μερικοί από αυτούς φοράνε λευκές ποδιές, σαν την κοπέλα μπροστά μου. Δεν μπορεί... γιατί είμαι εδώ; Ένα χριστουγεννιάτικο δέντρο, πρόχειρα φτιαγμένο στέκεται σε μια γωνιά και δίπλα του μια μαύρη δερμάτινη πολυθρόνα. Αριστερά μου ένα μεγάλο τραπέζι, χωρίς τραπεζομάντηλο. Πάνω του αντί για πιάτα είναι αραδιασμένα χαρτιά, μεγάλα χαρτιά συμμετρικά τοποθετημένα. Ενώ αντί για μαχαιροπήρουνα στέκονται μολύβια και στυλό δεξιά και αριστερά. Νιώθω τα μάτια μου να υγραίνουν. Δεν θυμάμαι τίποτα μα ούτε και ξέρω που βρίσκομαι. Δεν θυμάμαι... Έχω τρελαθεί;

Με την άκρη του ματιού μου διακρίνω κάτι πάνω στην πολυθρόνα. Χωρίς να το σκεφτώ, αρχίζω να τρέχω σχεδόν προς τα εκεί. Η κοπέλα προσπαθεί να με σταματήσει μα δεν τα καταφέρνει. Κάτι την ακούω να φωνάζει, μα δεν ακούω, δεν καταλαβαίνω. Πλησιάζω στον προορισμό μου. Ναι, τώρα φαίνεται καθαρά. Το άλμπουμ. Δεν είμαι τρελή λοιπόν; Το αρπάζω με μανία στα χέρια μου μα ένα τσακισμένο φύλλο εφημερίδας, μου τραβάει την προσοχή καθώς κυλάει απαλά από μέσα του πέφτοντας κάτω. Βαβούρα ακούγεται από πίσω μου, μα δεν δίνω σημασία. Σκύβω με το άλμπουμ στα χέρια και σηκώνω το φύλλο. Το διαβάζω. «Τραγική καραμπόλα, παραμονές Χριστουγέννων, κόστισε τη ζωή οχτώ ανθρώπων, ανάμεσα τους και τέσσερα παιδιά. Μια ολόκληρη οικογένεια ξεκληρίστηκε». Νιώθω χέρια να με αρπάζουν και ένα δυνατό τσίμπημα. Ένεση.

Το τοπίο θολώνει πάλι. Το τελευταίο πράγμα που βλέπω είναι το άλμπουμ να πέφτει από τα χέρια μου ενώ οι λέξεις που ακούω έρχονται πιο καθαρά από ποτέ. «Την κακομοίρα, κάθε Χριστούγεννα τα ίδια και τα ίδια. Το ζει ξανά και ξανά. Όλη της την οικογένεια έχασε μέσα σε λίγα λεπτά». Δεν ακούω τίποτα πια.

Ανοίγω τα μάτια μου. Κάθομαι στην πολυθρόνα. Είμαι στο σπίτι μου. Πρέπει να με πήρε ο ύπνος. Το άλμπουμ έχει πέσει στα πόδια μου. Το σηκώνω και κοιτάω το ρολόι. Έχει πάει δέκα η ώρα. Το φαί, πρέπει να δώ το φαί... Αργήσανε, περίεργο. Ποτέ τους δεν αργούνε. Για λίγο τρομάζω. Όχι, όχι ας μην κάνω αρνητικές σκέψεις μέρες που είναι. Οι φωνές φταίνε. Με επηρεάζουν. Συνεχώς ακούγονται υπόκωφα γύρω μου. Δεν σταματάνε ποτέ.

Μοιάζει να με τυλίγουν ολόκληρη, από πάνω μέχρι κάτω. Σηκώνομαι και προσπαθώ να συγκεντρωθώ, να πάψω να τις ακούω. Σιγά σιγά τα καταφέρνω. Χαμογελάω. Λοιπόν τι μου έχει μείνει να κάνω; Τίποτα, τίποτα, όλα είναι έτοιμα. Ας κάτσω πάλι, δεν υπάρχει λόγος να στέκομαι όρθια. Όπου να ναι άλλωστε θα έρθουνε. Ναι σίγουρα θα έρθουνε.

Κάθομαι πάλι και νοητά τους φέρνω στο μυαλό μου. Σαν να τους έχω κιόλας μπροστά μου. Κλείνω τα μάτια μου και περιμένω.

[Μαρία Χονδρού]

Τελευταία Προσπάθεια

Πρώτη προσπάθεια. Παίρνει άσπρο χαρτί και στυλό. Σχηματίζει ένα ορθογώνιο και μια γραμμή στη μέση. Στην αριστερή μεριά ένα , στη δεξιά ένα και ανεβοκατεβάζει πιέζοντας το στυλό μέχρι που το χαρτί να βγάλει τρύπα και το τραπέζι να αποκτήσει τα δικά του όρια.

«Σιγά, μου το διέλυσες το τραπέζι. Είπαμε να παίξουμε αλλά...»

Παίρνει το χαρτί, το τσαλακώνει, το πετάει στο πάτωμα και κάθεται στα γόνατά του απορημένος. Δεν ήταν δυνατόν να μην καταλάβαιναν αυτό που προσπαθούσε να τους δείξει. Ίσως επειδή δεν τα είχαν, μπορεί επειδή πάντα τα είχαν και τους ήταν αυτονόητα. Μάλλον επειδή άλλοι τους τα επέβαλαν και αυτοί ούτε που το είχαν πάρει είδηση. Ο χρόνος όμως που του απέμενε ήταν πολύ λίγος, έπρεπε να κάνει κάτι και γρήγορα.

Δεύτερη προσπάθεια. Στέκεται στη μέση του δωματίου και αρχίζει να περπατά σχηματίζοντας με τα βήματα του ένα μεγάλο κύκλο. Το επαναλαμβάνει αρκετές φορές και προσπαθεί μάταια να βγει από τον κύκλο, χτυπώντας σ' ένα αόρατο τοίχο που τον αναγκάζει να μπει ξανά σε τροχιά. Αυτοί ακόμα επέμεναν να μην τον καταλαβαίνουν. Είχε κουραστεί όμως υπερβολικά. Το βάρος της λέξης που δεν μπορούσε να σηκώσει και τα τείχη που ύψωσε για χάρη της τον είχαν διαλύσει.

Ναι, είχε ένα θέμα με αυτή τη λέξη. Τα είχε με κάθε της γράμμα ξεχωριστά. Η μάχη ξεκινούσε από το πρώτο κιόλας γράμμα. Ένιωθε αυτό το «ο» γύρω από το λαιμό του να τον σφίγγει σαν δολοφόνος. Το μόνο που μπορούσε να κάνει για να γλιτώσει ήταν να βάλει ένα άλλο γράμμα λιγότερο επικίνδυνο μπροστά στη λέξη, τουλάχιστον μέχρι το τέλος του παιχνιδιού. Αλλά ποιο; Όρια, μ-όρια, β-όρια, ζ-όρια;

Ο χρόνος όμως τελειώνει και αυτός μένει ακίνητος στη μέση του δωματίου να προσπαθεί να πάρει ανάσα. Τον είχε κουράσει πολύ αυτό το παιχνίδι. Τον είχε κουράσει πολύ αυτή η λέξη. Έβλεπε τους υπόλοιπους σε βουβή και αργή κίνηση να συζητούν έντονα. Το μόνο που μπορούσε να ακούσει ήταν η αναπνοή του και το μόνο που μπορούσε να δει ήταν η λέξη που του ανατέθηκε λίγο παραπονημένη - «όρ(ν)ια» ή μήπως «όρ(γ)ια». Με τη σκέψη του αυτή γέλασε και πριν προλάβει να την τελειώσει ακούει κάποιον να προτείνει να δώσουν ακόμα μια ευκαιρία στην ομάδα. Φυσικά χωρίς χρόνο και χωρίς αντάλλαγμα. Έτσι, γιατί αυτή η λέξη έπρεπε να ειπωθεί, αν δεν ακουγόταν θα ήταν ιεροσυλία. Δεν σου τυχαίνουν τέτοιες λέξεις συχνά.

Τρίτη προσπάθεια. Τελευταία. Αυτή τη φορά είπε να χρησιμοποιήσει τον προφορικό λόγο, δεν είχε μείνει κι άλλος. Εκεί στη μέση του δωματίου άρχισε να λέει ό,τι του

ερχόταν στο μυαλό και χωρίς να το συνειδητοποιήσει βρέθηκε να φωνάζει και να κουνά τα χέρια του σαν να είχε ξεχάσει ότι τώρα είχε φωνή.

Είναι μια νοητή γραμμή που βάζει φραγμούς σε κάτι υπαρκτό ή και όχι. Του καθ' ενός είναι διαφορετικά. Η τέχνη δεν έχει. Και σίγουρα ούτε η βλακεία. Έλα, δεν είναι δύσκολο.

Κάποιος από την ομάδα σηκώνεται και του λέει με απορία «πες μου ότι τόση ώρα προσπαθούσες για τα «όρια»; Όχι δεν το δέχομαι! Είναι τώρα λέξη αυτή για παιχνίδι;»

Είναι τώρα λέξη αυτή για παιχνίδι;

[Ευαγγελία Σωκράτους]

[επίλογος]

Η επιλογή των διηγημάτων πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του 1ου Διαγωνισμού audioBook_2016 του Εκδοτικού Τμήματος VERAMAND ARTIVITY.

Την ομάδα της κριτικής επιτροπής αποτελούσαν ο Λύο Καλοβυρνάς, η Ελένη Ξένου και η Φιλονίλα Χριστοφόρου.

Τα διηγήματα που δημοσιεύονται και οι τυχόν προσωπικές σε αυτά θέσεις ή απόψεις, εκφράζουν αποκλειστικά τους συγγραφείς και σε καμία περίπτωση δεν αντιπροσωπεύουν αντιλήψεις ή θέσης της VERAMAND ARTIVITY.

Η εικόνα του εξωφύλλου χρησιμοποιήθηκε με την άδεια της Περσεφόνης Κρασίδου στην οποία ανήκει, και αποτελεί μέρος της συλλογής της *“Σημάδια του χρόνου”* (φωτοκολλάζ).

Τα διηγήματα θεωρούνται ισότιμα ανεξάρτητα από την σειρά στην οποία βρίσκονται στη συλλογή αυτή.

Πνευματική Ιδιοκτησία

Η πνευματική ιδιοκτησία των διηγημάτων ανήκει εξ' ολοκλήρου στους συγγραφείς.

Το εκδοτικό τμήμα της VERAMAND εκδίδει αυτό το δωρεάν eBook μετά από έγγραφη και μη-αποκλειστική άδεια χρήσης από τους συγγραφείς.

VERAMAND ARTIVITY

www.veramad.com/artivity